

Vor civilisations arv fra Babylon er ikke alene denne 4000 år gamle limstensfigur af en bedende person. Men det er kalenderen og viden om årstidernes skiften – og meget andet. Se artiklen inde i bladet.

NR. 15, 1965 . 1. SEPT.

Samvirke

FOR
50
ÅR SIDEN

MEXICOS NATIONALHELT,

Pancho Villa besejret af pigtråd og maskingeværer

1915. En af de mest farverige skikkelser, selv inden for Latin-Amerikas brogede revolutionshistorie, mexicaneren **Pancho Villa**, står ved afslutningen af sin karriere som nationalhelt og oprørsleder. I de sidste måneder er hans styrker blevet slået så afgørende, at han nu er reduceret til glemt røvhøvding i det nordlige Mexicos bjerg- og ørkenegne.

Det vil sige, at han slutter, som han begyndte. Kun 17 år gammel flygtede han fra en mexicansk landarbejders trælletilværelse ud i bjergene og nåede hurtigt en lokal berømmelse som en usædvanlig dristig røver og kvægtyv, der var de rige godsejere til stadig ærgrelse.

Mexico styredes på den tid af en diktator, general **Diaz**, hvis meget langvarige magtperiode ikke mindst var præget af en voksende udenlandsk, specielt nordamerikansk kapitalindflydelse. USA-truster ejede tre fjerdedele af Mexicos miner og halvdelen af landets oliefelter foruden enorme kvægfarme og plantager. De havde en sådan indflydelse, at det f. eks. var USA-interesser, der bestemte forløbet af Mexicos jernbaner. Koncernerne indkasserede skattefri kæmpeprofitter, samtidig med at lønningerne ved både de udenlandske og de mexicanske-ejede bedrifter var stadigt dalende. Ved adskillige USA-foretagender opstod der veritable hungerstrejker, som blev slået ned af troppestyrker under store blodsudgydelser.

Da der i 1911 udbrodt oprør mod den ældgamle Diaz, sluttede Villa sig til revolutionsstyrkerne – opfyldt af en ærlig overbevisning om, at dette var *la revolucion de los pobres* – de fattiges revolution. Hans styrke voksede hurtigt og kom til at spille en afgørende rolle, da Villa på trods af givne ordrer, men i det politisk rigtige øjeblik stormede den vigtige by **Ciudad Juarez**. Den var vel befæstet og havde længe været belejret uden held af andre oprørshære, men Villa ordnede sagen i en håndvending ved at forsyne hver af sine folk med en håndfuld dynamitpatroner, med hvilke de sprængte sig

vej gennem mure, huse og andre hindringer.

Revolutionen gjorde den liberale og demokratiske **Madero** til præsident. Villa selv, som hverken kunne læse eller skrive, blev udmanøvreret, taget til fange af en anden oprørsgeneral og dømt til døden. I sidste øjeblik blev han benådet af Madero, og kort tid efter lykkedes det Villa at flygte fra sit fængsel og nå til USA.

Her hørte han nogle måneder senere, at Madero var blevet afsat og myrdet – af den samme general, som havde villet henrette Villa. Med kun otte ledsagere vendte Villa omgående tilbage til Mexico og højste oprørsfanen på ny.

Den hær, han samlede, lignede nærmest en folkevandring, idet den drog frem med et vældigt følge af kvinder og børn og en enorm opbakning af husgeråd og plyndringsgods. Kerne-tropperne, ryttere fra de store kvægfarme, viste sig imidlertid at udgøre en meget slagkraftig kavalleristyrke, som sejrede i det ene stormangreb efter det andet. Villa kunne desuden drage fordel af et omsving i USAs Mexico-politik. USAs ambassadør havde utvivlsomt en finger med i spillet, da Madero blev styrtet, men hans mordere viste sig heller at svare til de amerikanske forventninger. Storkapitalen i USA (og den katolske kirke) krævede derfor en regulær militær intervention, men det var mod den nye USA-præsident **Wilsons** interesser. Han foretrak at støtte oprørerne – bl. a. med ammunition.

I december i fjor kunne Villa holde sit indtog i Mexicos hovedstad. Han hyldedes som noget af en nationalhelt og hans slagsang, *La Cucaracha*, lød overalt.

Populariteten varede dog kun kort. Villa kunne eller ville ikke holde styr på sine undergeneraler, som myrdede og plyndrede efter behag, og desuden var den helt uskoledede landarbejder og røvhøvding ganske ude af stand til at formulere et politisk program.

Snart kæmpedes der på ny om magten i Mexico. Villas nye modstander (tidligere havde de været allierede) blev en forhenværende me-

kaniker, **Obregon**. Han havde studeret krigstelegrammerne fra Europa og afventede Villas angreb i skyttegravsstillinger med pigtrådsspæringer som dem, man kender fra Flandern og Nordfrankrig. Da Villas rytterhorder stormede frem mod skyttegravene, gik det som på Vestfronten: angriberne blev mejet ned af maskingeværilden, og Villa var ikke i stand til at finde noget modtræk mod denne moderne form for krigsførelse.

I gennem de sidste måneder er Villa til stadighed blevet drevet mod nord, op mod den amerikanske grænse, samtidig med at hans hær lidt efter lidt smuldrede hen. Hans ældste ven

FOR
75
ÅR SIDEN

POLYTEKNISK LÆREANSTALT

IND I KÆMPEBYGNING TIL 859,000 KR.

1890. Med den nye polytekniske læreanstalt i København, som indviedes 1. september, har den højere tekniske undervisning i Danmark opnået ydre vilkår, som ikke står tilbage for, hvad der bydes ret mange steder i udlandet.

Ved indvielsen talte læreanstaltens direktør, den berømte kemiker, professor **Julius Thomsen**, med stolthed og taknemmelighed om *den mægtige bygning*, man nu rykker ind i. Skønt der har eksisteret polyteknisk undervisning i Danmark i over 60 år, er det først nu, den placeres i lokaler, som er opført til dette formål. Hidtil har den haft til huse i et par ældre ejendomme lige ved Universitetet, hvor den polytekniske læreanstalt in-

stalleredes allerede ved sin oprettelse i 1829. Forholdene var dengang så beskedne, at det diskuteredes vidt og bredt, om årsbudgettet skulle være 10.000 eller 11.000 rigsdaler. Undervisningsplanen var koncentreret om *kemi* og *mekanik*, men det var dog en betydelig udvidelse i forhold til den første idé, som gik ud på, at anstalten skulle være en skole for *brænde- og vinsbrændere*.

Oprindelig disponerede læreanstalten over i alt to auditorier og en snes mindre lokaler. Det syntes ret rigeligt, da den første årgang omfattede 22 studerende. Imidlertid opstod der hurtigt pladsmangel, dels fordi antallet af polytekniske studerende steg, dels fordi anstalten også underviste vordende læger, farmaceuter, cand. mag.'er og andre ikke-polyteknikere i en række fag. Ja, man har endog her måttet arrangere en *luftskippereksamen*.

Foruden at lokalerne var for små, havde de også den ulempe, at trafikken i de snævre, brolagte gader fik hele huset til at ryste, så ad-

skillige forsøg og tegneøvelser var næsten umulige at gennemføre.

Kampen for at skaffe læreanstalten bedre lokaler har stået på i mere end en menneskealder, men forslag om opførelse af en ny skolebygning er gang på gang blevet standset af Rigsdagen. Det var til dels en bivirkning af provisorie-striden mellem regering og Rigsdag, men allerede tidligere havde den polytekniske læreanstalt mærket myndighedernes sparsommelighed. Undervisning i de egentlige ingeniørfag – hvormed menes bygningsingeniør-fag – blev således først taget op, efter at læreanstaltens gamle elever havde tegnet sig for frivillige bidrag, der dækkede lønnen til en docent i dette speciale.

FOR
25
ÅR SIDEN

7-800,000 MENNESKER TIL ALSANG-STÆVNER

1940. Alsang-bevægelsen kulminerede søndag den 1. september, da der samtidig holdtes alsang i næsten alle danske byer – undtagen i Sønderjylland, hvor den tyske besættelsesmagt har forlængt sådanne stævner forbudt. Alene stævnet i Fælledparken i København havde samlet 150.000 deltagere, og man mener, at alsangen landet over havde mellem 700.000 og 800.000

Samvirke

Chefredaktør EGGERT NIELSEN
ansvarshavende
Medarbejdere Bodil M. Bøstrup,
Kaj Christiansen,
Egon Rasch,
Otto Riis, redaktionssekr.
Redaktionen Roskildevej 65
adresse Glostrup
Telefon 64 88 11
udenbys: (01) 64 88 66
Udgiver Fællesforeningen for
Danmarks Brugsforeninger
Tryk Egmont H. Petersen
Gutenberghus

Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der uopfordret indsendes

Villas store dag: indtoget i Mexico City. Villa er manden med uniformskasket til højre i billedet.

stak af med hærens pengebeholdning, men et endnu alvorligere slag fik han, da USA nu i efteråret endnu en gang lagde sin politik om og standsede alle ammunitionstilførsler til hans styrker. Wilson holder nu på Obregon, og hans præsidentkandidat, Carranza.

Villa selv er stadig på fri fod, og han bliver næppe let at fange. Men nogen politisk eller militær rolle spiller han ikke mere.

Den nye læreanstalt er beliggende på en grund mellem Botanisk have og Sølvgade – en placering, man oprindelig var noget betænkelig ved, fordi den betyder, at de studerende har hele 10-15 minutters gang til Universitetet. Bygningen har kostet 859.000 kr. Den rummer 8 auditorier og hundrede andre større og mindre rum.

Alligevel er det et spørgsmål, hvor længe den vil være stor nok. Mens der i de forløbne 60 år er udgået i alt 495 polytekniske kandidater fra læreanstalten – altså 8-9 om året – er antallet af studerende nu helt oppe på 235. I sin indvielsestale udtrykte Julius Thomsen en vis vemod i anledning af, at antallet af polytekniske kandidater i Danmark snart er så stort, at de kun dårligt kender hinanden.

deltagere denne eftermiddag. Klokken 18 præcis sang man ved alle disse stævner *Grundtvigs: Moders navn er en himmelsk lyd*, hvorefter der sendtes telegrafiske hilsener til kongen.

Alsang-bevægelsen må opfattes som et spontant udslag af den folkestemning, der har udviklet sig i løbet af den første besættelsessommer. Da programmet ved disse stævner kun består i, at man i fællesskab afsynger nationale sange, har tilslutningen overrasket de fleste. At der er tale om en demonstration af nationale følelser og dermed også om en antitysk og antinazistisk tilkendegivelse er klart for alle.

Jeg er også
gået over til
PRINCE

Ja, rigtige cigaretrygere har valgt Prince, cigaretten med den fine, afrundede blendede tobakssmag plus Whitronfilter, det snehvide fiber-filter, der giver Dem den fulde tobakssmag og det lette træk...

Filtercigaretten med fuld tobakssmag

Samvirke

DEN TUNGE ENDE AF ISBJERGET

PRISERNE er inflationens skilt, og derfor også skydeskive for megen af den misfornøjelse, der præger de sidste års feberagtige tilspidsning af højkonjunkturen. I hvor høj grad det er berettiget eller ej er svært at vide. For priserne har – modsat de overenskomstbestemte lønninger og andre faste indkomster – de samme egenskaber som et isbjerg, hvoraf den synlige top kun udgør en brøkdel af det samlede kompleks. Og hvis momsen eller en anden slags oms kommer til, vil det endda blive svært at skelne toppen. I hvert fald er det jo gået sådan med tobak, øl og benzin, samt andre punktbeskattede varer, at selve prisen er mørkelagt under et vældigt skatteslør.

Nu er der på ny føjet to portioner til pristallet, og at resultatet af de forestående politiske forhandlinger vil blive en stærkt forøget varebeskatning under en eller anden form, er der vel ingen, der tvivler på.

Så vil det nok heller ikke slå fejl, at alle økonomiske krisers gengangerkrav om avancekontrol, prisstop eller statsindflydelse på prisdannelsen på ny trækkes frem af de billige patentløsningers skuffe, selv om priserne i sig selv er uskyldige.

ER de da det? De er i hvert fald ikke så skyldige, som nogen vil gøre dem til. Næsten hver gang pristallet er steget, har en eller anden krisebetning, generel årsag kunnet udpeges som udslagsgivende for forhøjelsen. Man har også set rene tilfældigheder spille ind. Og hvis prisopgangen væsentlig betinges af stigende produktionsomkostninger udenfor kontrol, kan man ikke med nogen særlig vægt klage over, at priserne ikke har kunnet holdes i tømme.

Der findes ikke noget prisreguleringssystem, der i sig selv kan tilbageholde de prisstigningsbevægelser, som lønglidninger, råvarestigninger, langtidsinvesteringer o. l. medfører. Tværtimod vil et forsøg på at lægge prisudviklingen i spændetrøje kun kunne gennemføres ved en hær af prisinspektører og ved en branchevis tvangs-kartellisering, som vil lamme alt fremskridtskabende initiativ.

FORNUFTIGERE AFBETALINGSHANDEL MEN HVORDAN?

REGERINGEN skulle hellere skride ind over for afbetalingshandelen med de kørende „blik-dåser“ ... sagde en af landets kommunalrådsformænd bittert,

da kreditstramningen bragte hans kommunes bygge- og anlægsprogram i fare. En tilsvarende tankegang (men møntet på afbetalingshandel i almin-

Forhåbentlig har den sidste tids udvikling i Sovjet været en gavnlig lære i så henseende. Lidt efter lidt må prisdiktaterne i dette land vige for den enkelte fabriks eller virksomheds frie initiativ.

MEN naturligvis må priserne stadig være under mistanke. Hvilket brugsforeningsbevægelsen i høj grad bidrager til sker fyldst. Så langt dens kræfter rækker, vil den kunne udøve en direkte indflydelse på prisfastsættelsen, ikke alene til gavn for medlemmerne, men for samtlige forbrugere.

Brugsforeningernes omkostninger og resultater er tilgængelige for alle i så vid udstrækning, at det savner sidestykke indenfor nogen andel del af erhvervslivet, og på de felter, hvor de er prisførende, er der ingen grund til at frygte prisovergreb. Jo stærkere man gør dem ved at udvide deres operationsfelter, jo mere medlemmerne forøger deres slagkraft ved at foretage indkøb indenfor de nye brancheområder, jo større evne tilfører man dem til at gennemføre en kontrol med hele branchen.

Der vil selvfølgelig altid være eksklusive brancher, hvor mode eller personlig liebhaveri vil gøre en indsats vanskelig, men det er let at se, at brugsforeningernes fremstød indenfor kød og viktualier, frugt og grønt, samt hele dybfrostkæden i hvert fald har skabt respekt i løbet af kort tid.

I MIDLERTID er der grænser for, hvad brugsforeningerne kan udrette ved egne kræfter over for de mere kompakte årsagssammenhæng i den tunge ende af isbjerg, bestående f. eks. i konkurrencebegrænsninger, kreditstramninger, organisationsaftaler eller statslige forholdsregler. Derfor må bevægelsens opmærksomhed i høj grad være rettet mod at gennemføre friere, mindre byrdefulde og mindre hindrende forhold på disse områder. Er f. eks. den gældende lovgivning mod konkurrencebegrænsning så effektiv, som den burde være? I sig selv er brugsforeningerne et stærkt våben mod konkurrencebegrænsninger, men kun på de felter, hvor de selv er virksomme. De kan lige så lidt som alle andre gøre sig uafhængige af kartelaftaler, markedsdelinger o. l., som forekommer på et tidligt trin i erhvervsudviklingen, det være sig i produktion, import, finansiering, byggeri og transport.

Alle omkostningsforøgende virkninger herfra må bekæmpes, men det kan ikke simpelt hen gøres ved at forbyde pris- og kartelaftaler, for i mange tilfælde kan de være meget rationelle og konkurrence-skærpende, hvorfor det ville være til skade at forbyde dem. Det mest virkningsfulde vil nok være, om man gør det til en uafviselig betingelse for al fremtidig og fortsat godkendelse af pris- og kartelaftaler, at de hver især beviser deres rationelle virkninger og anviser på hvilken måde, disse virkninger kan komme konkurrencen til gode.

En anden form for skærpelse af konkurrencen kunne gennemføres på den måde, at Monopoltilsynet, Statistisk Departement eller en anden kompetent statsinstitution med passende mellemrum offentlig-

delighed) har folketingsmand *Henry Christensen* fra *Venstre* givet udtryk for, idet han rejste spørgsmålet om at begrænse afbetalingshandelen ved at stramme bestemmelserne om minimumsudbetalingen.

Det er vel også en nærliggende idé i landets nuværende økonomiske situation. Både den nationale og mange menneskers private økonomi ville sikkert have godt af, at man lyttede til det fyndord, *Lis Groes* engang i vinter anvendte i Folketinget: *Det er hyggeligere at slide på en betalt kjole end at betale på en slidt.*

Spørgsmålet er imidlertid, om den af *Henry Christensen* foreslåede metode er den rig-

tige. Hvad enten man kan lide afbetalingssystemet eller ej, må man indrømme, at det er en så udbredt og indarbejdet salgss-form, at man skal være varsom med tvangsmæssige indgreb eller med at skære al afbetalingshandel over én kam. Desuden kan restriktioner af virkelig følelig art forholdsvis let omgås, idet f. eks. køb „på konto“ ikke omfattes af de almindelige afbetalingsbestemmelser.

Men de indvendinger, man måske kan anføre mod en revision af afbetalingsloven som der foreslåede, kan ikke rettes mod en anden metode til sanering af afbetalingsmarkedet: *oget oplysningspligt*. Hvis man gennemførte den regel, at afbeta-

Hundrede spørgsmål til Forbrugerne

Hvad betyder dividende for brugsens medlemsfamilier? Hvad bruger de dividenden til? Hvad fik dem til at melde sig ind i brugsen? Hvor stor en del af medlemmerne går med til generalforsamling i brugsen (eller kredsmøde i HB)? Bør brugsforeningsbevægelsen yde bistand til udviklingslandene?

Det er nogle af de ca. hundrede spændende spørgsmål, som en lang række husstande landet over er blevet interviewet grundigt om gennem den sidste måneds tid. Om få dage afsluttes de sidste interviews i den omfattende undersøgelse, der er det første store forsøg på at få en bred kortlægning frem af den danske befolknings syn på brugsforeningsbevægelsen – dens butikker og varer, og dens ideer og principper. Med stor opmærksomhed imødeses resultaterne, der ventes at foreligge på den store brugsforeningskongres i slutningen af november, hvor over 300 valgte repræsentanter for brugsforeningernes medlemmer vil mødes i København for at tage en generaldebat om bevægelsens opgaver i fremtidens samfund. Med en rapport om menigmands faktiske opfattelse af brugsens stilling vil kongresdeltagerne få nye og værdifulde kendsgerninger at holde sig til i diskussionen om, hvilke veje der fører fremad.

Svarene er fortrolige.

Blandt andet håber man, at undersøgelsen vil give et billede af, på hvilke punkter brugsforeningerne på land og i by hævder sig bedst, og på hvilke områder de gennem en ekstra indsats kunne hævde sig bedre i forbrugernes bevidsthed. Derfor spørger man om årsager til ikke at være medlem af brugsen og om, hvad familierne mener om de forskellige forretnings-typers priser, vareudvalg, kundebetjening og forbrugeroplysning.

Indkøbsvanerne bliver belyst på kryds og tværs, og der ventes at blive mulighed for at dele materialet op, således at man kan få noget at vide om synet på brugsforeningernes rolle indenfor forskellige aldersgrupper, erhvervsgrupper og grupper med forskellige politiske afskygninger. Desuden vil man forsøge at lodde, hvordan de udspurgte ser på spørgsmålet om brugsens beskatningsforhold, hvad de mener om fremtidsplaner og hvilket syn de har på brugsen som arbejdsplads. For alle spørgsmål er det en selvfølge, at svarene er fortrolige og ikke kommer til uvedkommendes kundskab. Interviewene indsamles af et anerkendt analyseinstitut, hvor erfarne og neutrale eksperter bearbejder materialet.

Tilsvarende undersøgelser er gennemført af brugsforeningsbevægelsen i bl. a. Vesttyskland, Schweiz og Sverige, hvor resultaterne har inspireret ledelsen til kampagner og foranstaltninger på flere områder til gavn for medlemmerne. Samvirke vil sidst på året bringe en oversigt over undersøgelsens resultat.

liggjorde prisindex for de vigtigste forbrugsvarer i det nærmeste udland, bearbejdet så de direkte kan sammenlignes med priser i Danmark.

Den slags foranstaltninger har intet med priskontrol at gøre, men tjener blot at animere konkurrencen.

Enhversomhelst foranstaltning, som tager sigte på at gøre konkurrencen mere levende, det være sig ved påbud om prisskiltning, varedeklarationer, offentliggørelse af særlig graverende differencer mellem produktions- og salgspris, bekæmpelse af enhver form for prisdiktat fra industriens eller storhandelens side, forholdsregler mod vildledende reklame, mod reklamelotterier, mod emballeringsmisbrug, mod skæve pakninger, mod vareforfalskninger, samt påbud om klare prisbetingelser i afbetalingshandel etc. – alt dette og mere af samme slags kan vi give vor ubetingede tilslutning.

DET vil dog kun bidrage til at hjælpe konkurrencen i gang, men hvor kommer alle de ukontrollable omkostningsbyrder fra? Er de faktorer, som bestemmer pristalsberegningernes udfald, rigtigt afbalanceret? Hvilken indflydelse har landbrugsstøtten, lønoverenskomsterne og andre organisationsaftaler på priset på priserne?

Et samlet billede heraf har vi hidtil ikke haft. Forhåbentlig vil man kunne få det gennem det udvalg til undersøgelse af specielle danske årsager til inflationens vækst, som er nedsat på foranledning af partiet Venstre.

Heller ikke stat og kommune kan sige sig fri for at høre med til den tunge ende af isbjerg. Hvad man kan forlange er, at stats- og kommunale institutioner ikke forøger omkostningsbyrderne ved mangel på effektivitet, at offentlige myndigheder afstår fra takstpolitik (på trafikmidler, elektricitet og gas), som reelt er skjult beskatning, og at diskriminerende sundhedsvedtægter og andre maske-rede foranstaltninger til fordel for private erhvervsinteresser fjernes.

INTET er dog så betydningsfuldt for den fremtidige kontrol med prisdannelsen, som de strukturreformer, der i øjeblikket ændrer handelens vilkår totalt. Det er her de største omkostningsbesparelser kan hentes hjem og konkurrencekampen skærpes mest virkningsfuldt.

Derfor må man frem for alt ønske sig af statsmagten, at den lægger mindst mulige hindringer i vejen for den udvikling i retning mod koncentration i butikshandelen, som har vist så overraskende resultater i de sidste år. Desværre har man set adskillige eksempler på, at byggerestriktioner har forsinket og forhalet denne udvikling. Det er en misforståelse, at butiksbjergiet er noget af det, der bedst kan undværes. Tværtimod er butikstreformerne nutidens største bidrag til en højnelse af levestandarden og bekæmpelsen af omkostningernes stigende byrde.

Betydelig fremgang vil kunne opnås, hvis butikskoncentrationen fik lov til at udfolde sig uden alt for mange restriktioner og uden de snærende bånd, som lukkelov og andre traditionsbestemte hindringer pålægger dem.

lingsannoncer og -skilte skulle give klar besked om både kontantpris og afbetalingspris (samt måske om, hvad afbetalingstillægget udgør i pct. pr. år), ville det nok føre til, at adskillige køb blev overvejet endnu en gang. Afbetalingstillæg, der svarer til 40-50 pct. p. a. er nemlig ingenlunde ukendte, og selv i vore dage er det dog vel tal, der gør indtryk. Når de har kunnet passere hidtil, skyldes det antagelig, at mange kunder ikke kan overse, hvor meget de egentlig betaler for at få lov til at afdrage købesummen.

Metoden ville måske ikke virke så hurtigt som et påbud om større udbetalinger. Til gengæld kom en øget oplysnings-

pligt først og fremmest til at ramme de mest ublu forretninger, og en sådan ordning ville altså ikke blot være en national-økonomisk gevinst, men også en forbrugervenlig foranstaltning (hvorfor den naturligvis burde bevares, selv om kreditklimaet herhjemme skulle blive lidt mildere).

Sagen er lige at gå til, idet den nødvendige bemyndigelse til at gennemføre regler om en oplysningspligt som den nævnte er indarbejdet i et forslag til ændring af loven om indseende med priser. Det blev forelagt i Folketinget før sommerferien, men er endnu ikke blevet gennemført. Er der ikke en ekstra anledning til at gøre det nu?

AFRIKA

ASIEN

SYDAMERIKA

ANDELS- VÆSEN

Kooperative hønseriers oprettelse, E, *Nigeria*.

Andelsinstitutet i Lahore, brugsfor-
eningsvirksomhed, E, kooperativ ind-
købsvirksomhed for landbrug, E, ko-
operativ markedsføring, E, kooperativ
bank- og kreditvæsen, E, *Pakistan*.

2 andelseksperter, *Colombia* – Andels-
center, E, *Peru*.

FRI- VILLIGE

Marokko 2, Algeriet 2, Kenya 11, Tan-
zania 31, Zambia 2, Nigeria 4.

Peru 2.

LAND- OG KOVBRUG

To landbrugs-træningscentre, Bi, *Æthiopien* – Dyr-læge, mejeriingeniør,
Kenya – 4 dyrlæger, *Uganda* – Land-
brugsskoleleder, *Tanzania* – land-
brugsprojekt, Kv, Mask, E, *Zambia* –
Landbrugsudstyr, Mask, *Malawi* –
Ægpakkeri, Mask, E, *Nigeria* – Forst-
kandidat, *Nigeria*, – Forstkandidat,
Marokko.

Landbrugscenter, Mask, E, *Syrien* –
Demonstrationsgård, Kv, E, *Iran* –
*Undervisnings- og landbrugsprojekt,
Mysore, *Indien* – *Demonstrations-
landbrug og træningscenter, Mysore,
Indien. – Forsøgslandbrug, Bygn, Kv,
Mask, E, *Thailand* – Træforædlings-
center, E, *Thailand* – Undersøgelse
af træforekomster, Bi, E, *Mekongdel-
taet, Østasien*.

Landbrugsuniversitet, Kv, E, *Peru* –
Undervisningsmejeri, E, *Peru* – Dyr-
læge, *Peru* – Mejeriingeniør, *Brasi-
lien* – Forstkandidat, *Guatemala* –
Mejeriingeniør, *Br. Guiana*.

SUNDHEDS- VÆSEN

*Undervisningshospital, Bygn, Mask,
Bi, E, *Congo* – Børnetandpleje, ud-
dannelse af tandlæger, E, *Marokko* –
Høreskadedes behandling, Mask, E,
Forenet Arabisk Republik.

*Spedalskhedsprojekt, *Sydindien*.

SKOLE OG OP- DRAGELSE

*Skoleprojekt, *Algeriet* – Uddannel-
sescenter for kvinder, Bygn, E, *Kenya* –
Universitetet i Dar-es-Salaam, 1/2
af nordisk bidrag til oprettelse og drift,
E, *Tanzania* – Realskole, Bi, Mask,
E, *Burundi* – *Folkehøjskoleprojekt,
Ghana – *Uddannelsescenter for kvin-
der, Ibadan, *Nigeria* – 2 gymnastik-
lærere, *Cameroun* – Landbo-ungdoms-
arbejde, E, *Liberia* – Landbo-hus-
holdningsarbejde, E, *Liberia*.

*Missionsskole, *Sydindien* – Hus-
holdningslærerinde, *Thailand* – Hus-
holdningslærerinde, *Mauritius* –
*Kantine ved universitetet i Dacca,
Pakistan – 2 seminarlærere og 1 læ-
rer, *Jordan* – Håndværkerhøjskole,
Mask, *Iran*.

Cand. mag., *Honduras* – cand. polit.,
Equador – cand. polit., *Uruguay*.

TEKNIK

Møbelsnedkerskole, Mask, E, *Tune-
sien*.

Ingeniør, *Tyrkiet*.

Teknisk-keramisk laboratorium, E,
Colombia – Træningscenter for metal-
bearbejdning, Mask, E, *Chile* – Sme-
deværksted, Mask, E, *Peru* – snedker/
møbelarkitekt, *W. Samoa*.

TRE ÅRS ULANDSARBEJDE

I sine første tre funktionsår har Styrelsen for teknisk bi-
stand til udviklingslandene ialt haft ca. 200 mill. kr. til rådighed. Fordelingen af dette beløb på hovedposter angives i rammen til højre herfor. Ca. 36,2 mill. kr. er anvendt til projekter direkte underlagt Styrelsen, og denne direkte danske ulandsbistand redegøres der for i ovenstående skema. I lodret opdeling antydes indsatsen verdensdel for verdensdel, mens

indsatsen i vandret opdeling er udspecificeret på hovedarbejdsgrupper. Det er store og små projekter mellem hverandre. Der er i skemaet anvendt en række forkortelser. E betyder ekspert, hvis arbejdsområde ikke nøje specificeres. I visse tilfælde er ekspertens arbejdstitel dog angivet klart. Men et E ved Congo-hospitalet dækker til gengæld over en lang række eksperter på mange forskellige felter. Bi betyder: bidrag ydet. Kv

betyder: kvæg afsendt. Mask betyder: maskiner er ydet. Bygn betyder: bygninger er opført til formålet. * betyder, at projektet er gennemført for midler fra landsindsamlingens fond for udviklingslandene. *Friwillige* er en talmæssig opgørelse over de unge mennesker, der efter en skoling her i landet drager ud for i en toårig periode at yde lokal bistand i udviklingslandene.

Teknisk bistand gennem FN kanaler	70,6
bilaterale og nordiske projekter, statsbidrag til opdobling af landsindsamlingens midler	36,2
Økonomisk bistand gennem FN kanaler	78,2
statslån til udviklingslande	8,5
Humanitær bistand gennem FN kanaler	7,1
bilateralt	1,1

ANDELSBEVÆGELSE EN NØDVENDIGHED FOR ULANDENE

✿ Overalt i ulandene står arbejdet for andelsbevægelse i forgrunden, fordi fremgangen for ulandene er uløseligt forbundet med fremgang for deres andelsbevægelser.

I DE næste ti-tolv år må udviklingslandene øge levnedsmiddelproduktionen 35 pct. i forhold til nu, hvis en øget befolkning skal have lige så lidt at spise, som den nu eksisterende befolkning har i dag. Skal der endog serveres mere, må produktionen op med mindst 50 pct. Uden forøgelse vil det gå mod en katastrofe. Hungersnød vil fra Indien brede sig over Sydasiens.

Løsningen af levnedsmiddelproblemet er ikke ulandsproblemet i en nøddeskal. Det er blot én af dets facetter.

Dermed må det være klart, at ulandsbistand ikke kan finansieres af en TV indsamling i ny og næ. Sidste gang kom ca. 12 mill. kr. i raslebøsserne. Indeværende finansår bruger Danmark godt 120 mill. kr. til formålet. Internationale organer mener, at de udviklede lande må kunne afse én procent af bruttonationalproduktet til ulandsbistand. Skulle dette gælde i år, måtte Danmark yde næsten trekvart milliard.

Set fra den fattige verden – Asiens, Afrikas og Sydamerikas lande med få undtagelser – er udviklingsproblemet et uoverskueligt kompleks. Heri indgår

★ *fødevareproblemet*

★ *tillagt opbygning af et nyt produktionsapparat for landbrug, varefordeling og industri*

★ *tillagt nyt apparat for uddannelse og oplysning, for sundhedsforhold og fritidsanvendelse*

★ *tillagt uoverskueligt meget mere, som ikke lader sig remse op.*

En nødvendighed

I løsningen af ulandenes problemer spiller andelsbevægelse en meget stor rolle. Som en af ulandenes største skikkelser, Indiens Nehru, sagde det: *Andelsbevægelse er for Indiens økonomi*

miske struktur ikke spørgsmålet om valg af det ene eller det andet økonomiske system. Det er en indlysende nødvendighed.

Set i dette perspektiv er det naturligt, at der i de første tre år af den organiserede danske ulandsbistands virke er ydet støtte til andelsvirksomhed i tre verdensdele. Når hertil føjes, hvad andre nationer yder enkeltvis eller i samarbejde, og hvad der gøres af internationale organer som Det Internationale Arbejdsbureau (ILO) eller Det Internationale Andelsforbund (ICA), fremgår det klart, at alle ulande på en eller anden måde modtager bistand til deres andelsbevægelser.

Nordisk indsats under ækvator

Der er danske som eksperter udsendt af Det Internationale Arbejdsbureau til Pakistan, Filipinerne og andre eksotiske lande. Men der er også tale om dansk deltagelse i et nordisk bistandsprojekt, uafhængigt af ulandsstyrelserne, men på linje med deres målsætning. Det nordiske Tanzania-konsortium konstitueredes i København sidste sommer af landsforbund inden for forbruger- og landbruger-andelsbevægelserne i Danmark, Norge, Sverige, Finland. Formålet er at formidle teknisk bistand til andelsbevægelsen i Tanzania, der blev selvstændig stat for 2½ år siden, og hvis andelsbevægelse i løbet af denne tid er vokset fra 700 andelsforeninger til mere end 1400. Men trods denne stærke vækst mangler meget endnu. Ikke mindst mangler ledere og tillidsmænd.

Derfor har det nordiske Tanzania-konsortium sat ind på to fronter:

★ *rådgivning for landets brugsforeningsbevægelse,*

★ *oplysning gennem oprettelse af et andels-oplysningscenter.*

To finner og to danske, under ledelse af danskeren *Mogens Ryssel* (tidl. i Nordisk Andelsforbund), har siden sidste sommer planlagt og indrettet brugsforeninger og virket som deres rådgivere.

Under ledelse af magister *Arne Holmberg* (tidl. i den svenske fællesforening KF) har oplysningscentret uddannet personale og tillidsmænd til andelsforeningerne.

Centret har til huse i Tanzanias andelsskole i Moshi. Denne by er midtpunkt i et distrikt med en velorganiseret andelsbevægelse, og på skolen afholdes centrets kurser. Men virksomheden rækker videre. Lokale studiekredse forsynes med arbejdsstof i form af brevkurser, der også er basis for korte kurser rundt om i landet.

Det er muligt, at en tilsvarende fællesnordisk indsats iværksættes i Kenya (Tanzanias naboland), muligvis organiseret på anden måde, men med samme sigte.

Arbejdsmetoderne til vurdering

Lige siden 1953 har Danmark modtaget kursister fra ulande til andels-seminarer. Tilsvarende har været afholdt i Sverige. Er denne fremgangsmåde effektiv?

Dette og andre spørgsmål skal belyses på en ekspert-konference i september i Fredensborg. Det er den første konference i sin art. Initiativtageren er Styrelsen for teknisk bistand til udviklingslandene, hvis formand er professor *P. Nyboe Andersen*. Der deltager omkring 30 eksperter, der alle er engageret i bistandsydelse til andelsbevægelser. Til denne kreds slutter sig repræsentanter fra fire internationale samarbejdsorganer, der har ulandsarbejde på sit program.

Det er for en gangs skyld *giverlandene*, som ene skal tale sammen for at finde endnu bedre former for arbejdet i ulandenes andelsbevægelser. *Modtagerlandene* har sådan set allerede udtalt sig. Hvert uland har nemlig udfyldt et omfangsrigt spørgeskema fra Det Internationale Arbejdsbureau (ILO) og har således givet udtryk for sine forhåbninger til andelsbevægelsen. Skemaernes hovedindhold blev debatteret på ILOs årsmøde i sommer i Genève.

Debatten var en milepæl i ILOs udvikling. Til trods for, at ILO siden 1920'erne har været

igangsat af andelsbevægelse rundt om i verden og endog gennem et andelsdepartement leder dette rådgivningsarbejde, har intet andelsmemne nogen sinde før stået på dagsordenen for ILOs årsmøder. Efter at spørgeskemaernes indhold i sommer blev behandlet i store træk, bliver de nu gennemgået i andelsdepartementet, og næste årsmøde vil derefter vedtage en række anbefalinger, der siger ulande, hvad de bør gøre for at fremme deres andelsbevægelser.

Store resultater

Madagascar (den store ø ud for Afrikas sydspids) har faktisk været prøveområde for en indsats af denne art. På 2½ år har øen fået brugsforeninger, lokale og regionale landbruger-producentforeninger foruden andelskreditforeninger og håndværker-andelsforeninger.

Tyske, franske, belgiske, hollandske og norske eksperter har medvirket til resultaterne. De bygger på et solidt fundament. Der er nemlig samarbejds tradition i Madagascars folk. *Fokonolona* hedder begrebet på øens sprog. Dette siger os, at samvirke er et kendt og ældgammelt begreb. Derfor var det let for ILOs eksperter at sætte et andelsarbejde igang. De kom med de moderne redskaber til brug for et fællesvirke, som alle var fortrolige med i forvejen.

På Madagascar som i de fleste andre ulande gror moderne andelsbevægelse frem under et „andelsministerium“. Ulande kan ikke tillade sig at vente på, at andelsbevægelse skal gro op af mulde, som det for hundrede år siden skete i Danmark. Næsten overalt er det dog forudsætningen, at staten slipper sit tag, så snart andelsbevægelsen kan stå alene.

Virkningerne af andelsarbejdet breder sig i de nye samfund. Andelsarbejdet giver erfaring i omgang med demokratiets udtryksformer og derved får folket gradvis en øget opfattelse af, hvordan det i samarbejde kan forbedre hverdagen og fremtidsudsigterne for den nye generation.

✿ *Andelsarbejde er ikke en europæisk idé, der eksporteres til ulande. Det er en bevægelse, disse landes folk er fortrolig med. Men de må støttes i udvikling af deres andelsbevægelser. Derfor den verdensomspændende bistand til andelsbevægelserne i ulandene. Det er simpelt hen en nødvendighed for fremgang.* ✿

20 TOP-BØGER TIL BUNDPRIS

- simpelthen årets bedste bogtilbud

I læselampens skær tilbringer man sine bedste og hyggeligste timer. Den glæde, gode bøger skænker én, overgår ikke af nogen anden. Og bøger sætter præg på et hjem ... de hygger, de varmer, de bærer vidnesbyrd om, at her trives man, her har man det godt!

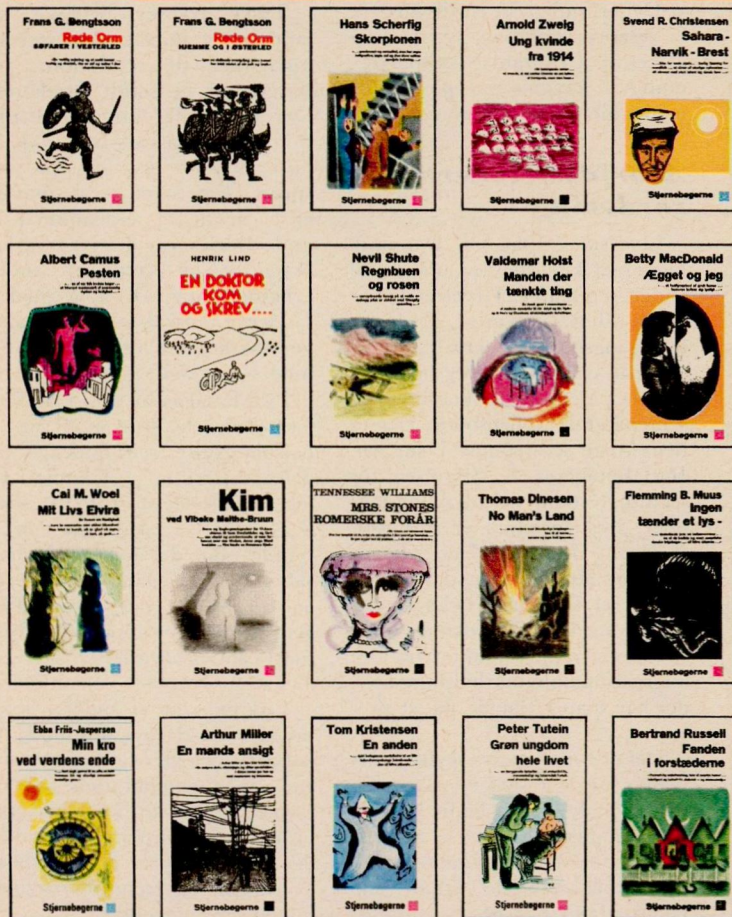
Men det er ikke ligegyldigt, hvad De sætter på reolen og hvad De ofrer tid på at læse. Vælg bøger af varig værdi. Spild ikke tiden på værdiløst kram! De 20 TOP-BØGER er omhyggeligt udvalgt blandt de bedste, der er udsendt af danske forlag gennem en årrække - spændende, lædig og fængslende underholdning af vor tids berømteste og populæreste forfattere fra ind- og udland.

Udstyret er indholdet værdigt: Indbinding i smukke helbind med ægte guld-titler - smukt tryk, godt papir - praktisk og populært format 12½ x 20 cm - omslag af førende danske kunstnere. Det er bøger, De vil være stolte over at eje!

10 kr.

PR. MÅNED

ALLE 20 BIND 180,- kr.
(kun 9 kr. pr. bog)
Bemærk: Samtlige bøger
er indbundet i elegante,
moderne bind.

FULD RETURRET: Ved returnering inden 5 dage tilbagebetales det udlagte beløb.
NBI HAR DE NOGLE AF BØGERNE I FORVEJEN?

I så fald er De klar over deres kvalitet og kan bedre vurdere tilbudet, men De behøver ikke at købe dem igen. De kan slette indtil 8 bøger, og dog få resten på de favorable vilkår. Se kuponen!

BESTIL NU! Bøgerne bliver aldrig billigere, end de er i dag, og flere af dem vil hurtigt blive udsolgt.

1. Frans G. Bengtsson:
RØDE ORM, SØFARER I VESTERLED. Den berømte, eventyrligt spændende vikingesroman om Orms farlige færd og drabelige bedrifter. Fuld af kraft og dybt erotisk.

2. Frans G. Bengtsson:
RØDE ORM, HJEMME OG I ØSTERLED. Giver ikke første bind noget efter i søfjeldt vid og drøj skæmt. Orm drager i ledning efter "det bulgarske guld" og svinger sværdet Blåtunge, så der bliver lyst omkring ham.

3. Hans Scherfig:
SKORPIØNEN. Afslerende og harmdirrende satire over en pæn borgers sammenstød med dansk politi og retsvæsen. Man kender ikke Scherfig, hvis man ikke kender "Skorpiønen".

4. Arnold Zweig:
UNG KVINDE FRA 1914. Fuld af dramatik er denne bevægende krigsroman om en soldat, som forfølges af sine overordnede, og om hans pige derhjemme. Zweig er en af århundredets store fortællere.

5. Svend R. Christensen:
SAHARA-NÆRVIK-BREST. Ung danskers fantastiske eventyr i Fremmedlegionen og i kamp med tyskerne, blændende fortalt med djævt humor og forrygende spænding.

6. Albert Camus:
PESTEN. Camus fik Nobel-prisen for denne rystende roman om rottens angreb på Oran. Et af vor tids bedst betydeligste værker - bør kendes af enhver.

7. Henrik Lind:
EN DOKTOR KOM HJEM OG SKREV... Doktoren fra "Efter konsultationstid" i P.3 beretter fint og gribeende om sine oplevelser i en jydsk landpraksis. En dejlig og berigende bog...

Nevil Shute:
REGBUEN OG ROSEN. En af Nevil Shutes bedste bøger. Foregår blandt flyvere og handler om en dristig redningsdåd under farefulde omstændigheder.

9. Valdemar Holst:
MÆNDEN, DER TÆNKTE TING. En dansk "gyser" i verdensklasse, en fantasifuld og nervepirrende "Dr. Jekyll-Mr. Hyde"-historie, som vil blive klassisk.

10. Betty MacDonald:
ÆGGET OG JEG. Endelig fås den igen - den humørsprudlende skildring af en frisk farmerkone, der får fjer på hjernen af at passe en hønsefarm. Læs og læ!

11. Cai M. Wool:
MIT LIVS ELVIRA. En smuk og charmerende roman om ung forelskelse og søde hemmeligheder. Studenten Hugo og hans dejlige Elvira går lige ind i hjertene med træsko på.

12. Kim, ved hans moder, Vibeke Mølle-Bruun. Kims gribende dagbøger og breve til moderen og hans unge elskede før hans domfældelse og død foran de tyske pelotoner er det mest gribende, der er skrevet fra de fem onde år.

13. Tennessee Williams:
MRS. STONES ROMERSKE FORÅR. Berømt amerikansk skuespillerinde har toppet, og nu må hun dale. Hendes desperate forsøg på at vinde en ung italiener kærlighed fører ud i katastrofen...

14. Thomas Dinesen:
NO MAN'S LAND. Den første dansker, som fik det fornemme Victoria-kors, fortæller levende og dramatisk om skyttegravskrigen og om farlige raids bag de tyske linjer.

15. Flemming B. Mous:
INGEN TÆNDER ET LYS. Den danske faldskærmschef fra besættelsen beretter om sabotagebedrifter, dumdristige aktioner og om hvordan det gang på gang lykkes at føre tyskerne bag lyset.

16. Ebba Friis-Jespersen:
MIN KRO VED VERDENS ENDE. Den festlige danske krokones sprudlende historie om, hvordan hun forvandler en gammel vandmølle til alle tiders kro. Sjovere bog har De aldrig læst!

17. Arthur Miller:
EN MANDS ANSIGT. Det moderne U.S.A. på vrangen. Den store dramatik afslører amerikansk dumhed, fordom og forskelsbehandling i sin enestående roman, som vakte en storm af hysteriske protester.

18. Tom Kristensen:
EN ANDEN. Denne betagende og berigende bog om en fattig københavnerdrengs opvækst regnes for den store danske forfatters bedste roman.

19. Peter Tutein:
GRØN UNGDOM HELE LIVET. Ikke mange har mere sig så godt som Peter Tutein - og hans læsere. Et liv fuldt af barokke eventyr, skrappe oplevelser og munter erotik.

20. Bertrand Russell:
FANDEN I FORSTÆDERNE. En lystig skærmroman og fem mesternoveller af Nobel-pristageren, som er blevet Englands skarpeste revser og populæreste ungdomsromaner.

Klip kuponen af her - kan sendes uden frimærke

Sæt x i de rigtige rubrikker

Undertegnede bestiller herved 20 TOP-BØGER, 20 indbundne bøger à kr. 9,00.
☐ kontant, franko tilsendt
☐ med kr. 30,- i udbetaling og kr. 30,- i mdl. rater, franko tilsendt
☐ med kr. 10,- i udbetaling og kr. 10,- i mdl. rater. Porto tillægges.
Følgende bøger ønskes ikke tilsendt:
[] [] [] [] [] [] [] [] [] []

(Benyt nummerbetegnelsen).
Prisen nedskrives med kr. 9,00 pr. bog, der ikke ønskes. Såfremt bøgerne returneres inden 5 dage i uskadt stand, tilbagebetales pengene. Ved salg på rate gælder afbetalingsloven.

Navn:
Stilling:
Adresse:
Gerne gennem boghandler:

FORLAGENE

Afd. for
**20 TOP-
BØGER**

Løvstræde 8
København K

Postbesørges
ufrankeret
(Modtageren
betaler
portoen)

893

Reserveret postvæsenet.

EUROPAS OG ASIENS VEJE FORBUNDET

SELV i år, hvor feriekørende har slidt asfalten af landeveje overalt i Europa, er man rede til at beundre en bilist, der har vovet sig ind i Balkans uendelige bjerge. Og den enkelte, der herfra vovede sig ind i Tyrkiet og det nordlige Irak, fortjener næsten titlen *eventyrer*. Som en uigennemtrængelig barriere mellem øst og vest har Nord-Irak og Tyrkiet altid ligget i vejen for landtrafikken mellem Asien og Europa – selv *Peter* og *Paulus* tog søvejen til Rom. Således også i dag for den, der agter sig så langt bort som det nære østen eller Indien. Hidtil har man stort set været henvist til sørejsen Italien-Syrien, hvorefter ørkenvejene videre frem over Damaskus og Bagdad er om ikke gode, så dog tålelige.

Men det ser ud til at skulle blive anderledes. Netop nu foretages en udbygning af asiatiske veje, som skal blive til et A-vejsnet, der i Tyrkiet forbindes med det europæiske E-vejsnet. Så kan man køre fra Stovring til Singapore ved at følge først skiltet med E3 og derefter E5 og fra den tyrkisk-irakiske grænse A1 lige til målet.

Det er en sammenbinding af eksisterende vejnet, der er tale om. Kun få steder svarer vejenes kvalitet til de europæiske. FN er initiativtageren til ideen om A-vejene og håber, at landene kan nå så langt, at vejene overalt er overfladebehandlet og farbare året rundt. Dette kræver imidlertid samarbejde blandt

nabostater, og netop dette er en mangelvare på de kanter. Derfor er grænsetrafikken lille. Kun mellem Tyrkiet og Irak har den et format: gennemsnitligt 30 biler om dagen. Det vil blive til mere, når Nord-Iraks veje er blevet overfladebehandlet. Nu er en flåde af vejmaskiner udstanset til arbejde for at holde kørebaneerne vedlige.

Det fjerne Afghanistan byder – sikkert til de flestes overraskelse – på den mest moderne vejstrækning på A1's rute. Årsagen er geopolitisk. Russerne og amerikanerne har i skarp konkurrence med hinanden friet til afghanerne og som belønning har de fået lov til at bekoste vejstrækningerne Herat-Kandahar (russisk) og Kandahar-Kabul (amerikansk).

Herved har landet fået sin første egentlige landevej efter at Alexander den Stores hær for over to tusind år siden udstak netop denne rute gennem landet. For at understrege Afghanistans neutralitet har hverken russere eller amerikanere måttet bygge vejene ud til landets grænser. Det går afghanerne selv igang med efter at landets konge for nyligt har åbnet de to ruter. Først den russiske.

Vest-Pakistan og Indien har uden videre kunnet gå med til A-vejs projektet. Som et levn fra englænder-tiden har disse lande et godt vejnet. Her skal kun opstilles nye skilte. Dog, i bytrafikken opstår problemer. I byernes gader filtreres fodgængere, æsler,

lastbiler, okser, busser, cyklister sammen i et uøseligt virvar, som forlanger omkørselsveje.

Men værre i Øst-Pakistan. Her er der slet ingen rigtige landeveje. Flodtrafik ad Ganges og Bramaputras mange flodarme især i deltaerne har været fyldstgørende lige til nu. I stedet for busstrafik har denne landsdel fået verdens bedst udstygede helikopternet. Når A-vejene skal føres igennem, forstår et omfattende vejbyggeri, som forudsætter opførelse af adskillige broer i Lillebæltsbro-format.

Længere skal man vist ikke forestille sig vejnettet forlængt. For nu nærmer man sig det asiatiske kaos. Oprørene i Burma. Oprørene i Malaysia. Krig i Vietnam. Alt dette umuliggør fremskridt, som forudsætter fredeligt samarbejde. Og en af de bærende ideer i FN's forslag om A-vejene var netop den, at vejarbejdet ville fremskynde fredeligt samarbejde mellem nabo-stater. Det var håbet, at A-vejene ville være gennemført omkring 1970. Nu ender de altså ved Indiens grænse til Øst-Pakistan.

Det er dog også på denne del af A-vejene, at den store trafik vil foregå. Allerede før A-vejene var planlagt, var der rutebiltrafik igennem London-Bombay og omvendt samt München-Teheran og omvendt. Og nu vil trafikken øges, så det ikke længere bliver muligt at få eventyr-titlen, fordi man er kørt gennem det nære østen til Indiens lande.

De asiatiske hovedvejs forløb gennem det sydlige Asien. Med prikker vises en total mangel på veje. Fotografierne viser til venstre en vejscene fra Iran, i midten vejarbejdere i Pakistan og til højre et billede fra Vietnam, hvor A1 slutter. Hver af de asiatiske hovedveje er omkring 11.000 kilometer lange.

AOF's BREVSKOLE

DEN DIREKTE, FORNØJELIGE VEJ TIL
STØRRE VIDEN

fritid med fremtid...

I vinter skulle De »gå i skole« hjemme hos Dem selv – det er både billigere og behageligere! Indmeld Dem i AOF's Brevskole, der har opnået statskontrol, hvilket er Deres garanti for, at De deltagere i et godt og anerkendt kursus. – Indsend nedenstående kupon med det samme, mens De husker det – så får De gratis tilsendt AOF's brochure med nærmere oplysning om alle skolens fag.

Bogføring	kr. 55.-
Dansk for begyndere	kr. 45.-
Dansk for viderekomne	kr. 45.-
Regning for begyndere.....	kr. 45.-
Regning for viderekomne	kr. 45.-
Forbrugerproblemer	kr. 40.-

AOF's Brevskole er statskontrolleret

KLIP MED DEN STIPLEDE LINIE

Ja, send mig omgående – og uden forbindende – Deres udfuldte gratis brochure om AOF's brevskole.

Navn:

Adresse:

(frankeres
som brev
– 50 øre)

TIL

AOF's Brevskole

LINNESGADE 14¹

KØBENHAVN K

RESERVERET POSTVÆSENET

ER VERDENS- HISTORIEN

først lige begyndt?

En moderne verdenshistorie for voksne mennesker

Året 1961 var en virkelig milepæl i verdenshistorien. Den 12. april kredsedes den sovjetrussiske flyver, major Juri Gagarin rundt om Jorden i et rumskib og kom sikkert tilbage. Den 3. maj fløj den amerikanske flyverkaptajn Alan Shepard 200 km ud i rummet og vendte uskadt tilbage. Herefter var det ikke tilstrækkeligt at betragte verdensproblemer eller internationale relationer som noget blot og bart globalt. Nu var de blevet virkelig universelle. Med mennesket i rummet begyndte der en ny æra.

Styrede verden af 1961 frem mod splittelse eller mod integration? Hvis der skal drages nogen som helst morale af verdenshistorien fra 1914, må det blive den, at begivenhederne ikke følger en uundgåelig kurs og kun sjældent lader sig forudsige. Der var tegn, der tydede på, at selve sammenstødet mellem modsætningerne fik begge parter til at ligne hinanden mere og mere. Det samlede resultat af den kolde krig, den koloniale revolution, demokratiets og velfærdsstatens triumf og videnskabens fremskridt var, at alle folkeslag blev snævrere og snævrere knyttet til det tilværelsesmønster, den vestlige kultur havde skabt. Overalt var der suveræne nationalstater, der gjorde krav på at være eller bestrebe sig på at blive demokratiske velfærdsstater, og som alle sigtede mod selvbestemmelse, økonomisk vækst gennem industrialisering og en sammensmeltning af social og national tryghed. Men tilegnelsen af dette fælles mønster behøvede ikke at føre til større harmoni; for akkurat ligesom konflikt kunne tilskynde til større lighed mellem de stridende, kunne lighed på sin side også afføde konflikt. Ingen kan kontrollere begivenhederne og få dem til at forløbe efter ønske. Selv forenede internationale anstrengelser kan få virkninger, som ingen havde ventet.

Den holdning, studiet af samtidshistorien fremkalder, må – til trods for menneskeheden: fantastiske præstationer og endnu mere fantastiske muligheder – blive ydmyghed og ikke stolthed. Det er sjældent, at store begivenheder skaffer mennesker netop de goder, de håber på. Menneskehedens mest intrikate problemer bliver snarere løst af begivenhedernes tryk og tilfældigheder, der tvinger begge sider til modvillige indrømmelser, end de løses af eksperters eller profeters nok så geniale blåtryk.

Med disse sammenfattende bemærkninger slutter den engelske historiker David Thomson sin bog „Verdenshistorien 1914-1961“, (Det danske Forlag, 244 sider), der hverken er en tør årstalsliste eller en samling mere eller mindre anekdotisk stof, men virkeligt en moderne verdenshistorie for voksne mennesker.

Hvad der gør denne bog til historie på et helt ny måde, er det grundsynspunkt, at den egentlige verdenshistorie først lige er begyndt og næsten helt og holdent er vort eget århundredes sag. Det er først nu, at Jordens befolkning har så meget at være fælles om, at den virkelig kan tales om en fælles historie for verden som helhed. De sidste menneskealdrer

har mennesker—alle Jordens folk—levet under vilkår, der er blevet mere og mere ensartede, og det vigtigste af disse fællesvilkår er *den voksende indbyrdes afhængighed nationer og verdensdele imellem.*

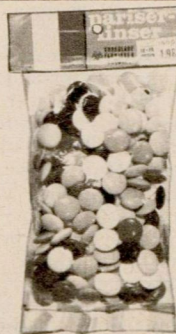
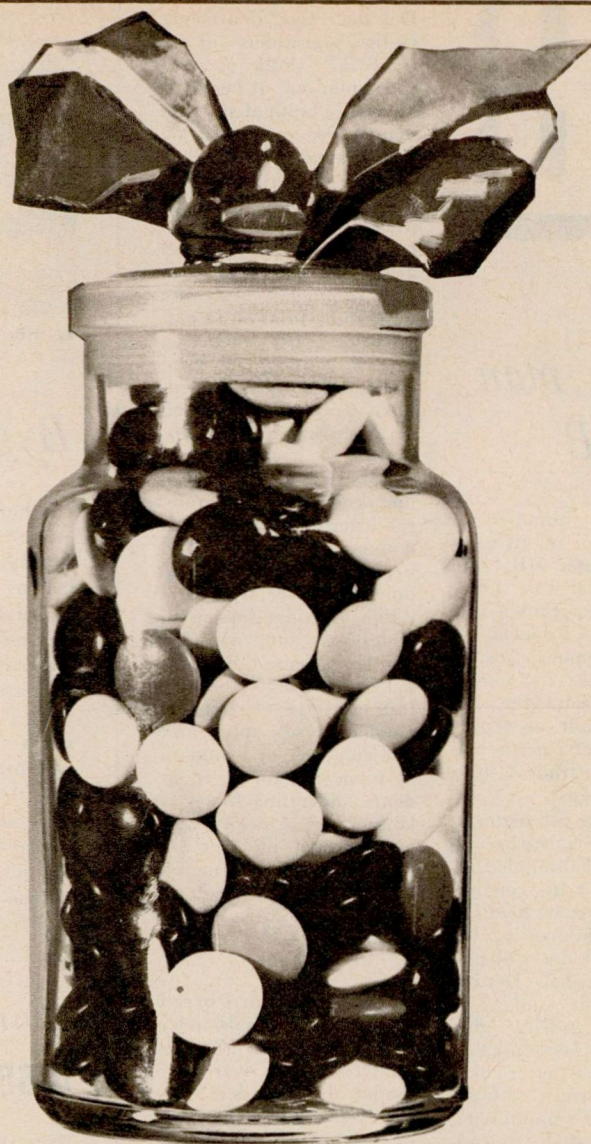
Man behøver jo bare at kaste et blik på en avisforside for at få atteret, i hvor høj grad vi — her i landet, på denne dag og i denne time — må knytte vort håb og vore bekymringer til begivenheder, der udspilles langt borte på kloden, men som alligevel helt direkte og konkret kommer os ved, fordi vort ve og vel er afhængigt heraf. Vor samtidshistoriske situation som danskere er simpelt hen — og uundgåeligt — verdenshistorisk bestemt.

Men sådan har det ikke været før. Verdenshistorie i egentlig forstand — et hele kloden og alle folkeslag omfattende *fælles* udviklingsforløb — er først blevet en realitet i vort århundrede, hvor den indbyrdes afhængighed mellem verdensdelene er blevet så stærk, at en global vekselvirkning gør sig umiddelbart gældende. Og kun i det omfang, verden derigennem er blevet en praktisk enhed og har fået en fælles skæbne, kan der virkelig tales om *verdens historie*. Det er den første fase af denne verdenshistorie i egentlig forstand, David Thomson behandler: fra den første verdenskrig og dens forudsætninger i tiden før 1914 og frem til rumalderens begyndelse i 1961. Begivenhed for begivenhed dækker bogens klare og koncentrerede fremstilling det samme stof som de gængse „verdenshistorier“, men der er *synspunktet* til forskel, den nye sans for det globale grundvilkår, for den indbyrdes afhængigheds afgørende betydning. Det er en bog til at få god forstand af — forstand på de ting, man i grunden godt ved, men bare har haft svært ved selv at gøre sig klart.

Historikeren kan blot ikke klare alle vore spørgsmål. Han kan nok vise os, hvad det er, der sker, og han kan også give os en fornemmelse af, at udviklingen er kommet op på meget høje omdrejninger; men han kan ikke fortælle os, hvor vi havner henne — for her kommer det i alt fald i nogen grad an på os selv, på de beslutninger, vi selv træffer i disse år, og på den energi, vi gennemfører dem med.

Det er jo nemlig ikke sådan, at den stigende indbyrdes afhængighed mellem lande og kontinenter automatisk fører til stadig større fællesskab i positiv forstand — den udløser i høj grad også *separatistiske tilbøjeligheder*: Jo mere verden smelter sammen, desto mere sprængfærdig synes den at blive. Overalt på kloden står disse modsatte tendenser over for hinanden — på den ene side en vældig økonomisk og teknisk motiveret drift mod samling i større og større enheder, på den anden side nationalistiske uafhængighedsbestræbelser, racekonflikter, ideologiske uoverensstemmelser, politiske magtkampe, borgerkrige, truende sprængning af alliancer og kriser indenfor de internationale samarbejdsorganisationer. Hvad vil i den sidste ende få overhånd, hvilken af de to modsatte poler vil udviklingsforløbet som helhed rette sig mod — *går det alt i alt frem mod stadig større enhed og samling i verden, eller vil uenigheden, de modstående interesser og splittelsen øges*, så alle de resultater, vi hidtil har opnået, trues af altomfattende ødelæggelse?

CONRAD RAUN.

SMAG SELV

— De kan slet ikke holde op igen — så lækre er Brugsens Franske Linser og de konfettifarvede Pariserlinser. Og så er en pose ovenikøbet nem at ha' med overalt!

Franske Linser, pose à 70 g, **0,98** - Pariserlinser, pose à 70 g, **1,00**
Franske Linser, pose à 150 g, **1,98** - Pariserlinser, pose à 150 g, **1,98**

BRUGSEN

HB

Hvad siger man i HB

NÅR dette nummer af Samvirke når ud til medlemmerne, står HB foran afholdelse af sin første kongres. Den finder sted i København i dagene 11. og 12. september efter bestemmelserne i foreningens nye vedtægter, der blev godkendt af repræsentantskabet i marts måned, og som trådte i kraft den 15. august.

Efter disse vedtægter er de hidtidige halvårslige repræsentantskabsmøder afløst af én årlig kongres, der i det store og hele har samme funktioner og beføjelser som det tidligere repræsentantskab. Det betyder blandt andet, at kongressen endeligt godkender HBs årsregnskab – herunder fastsætter dividendens størrelse. Af andre vigtige handlinger, der finder sted på kongressen, skal nævnes valg af foreningens bestyrelse, der er udvidet fra 7 til 9 personer.

På grund af den lange tid, fremstillingen af Samvirke af tekniske årsager tager, kan vi først om en måneds tid bringe referat af kongressen og meddelelse om resultatet af bestyrelsesvalget. Det har været tilrettelagt således, at valgperioden for de hidtidige medlemmer af bestyrelsen udløb på kongrestidspunktet, således, at alle de 9 bestyrelsesmedlemmer kommer på valg samtidig. Udvidelsen af bestyrelsen er sket med henblik på, at der i denne betydningsfulde forsamling skulle være mulighed for rimelig repræsentation for medlemmerne i landets forskellige dele.

Et forslag om forlodsfordeling af bestyrelsesmandaterne mellem København og provinsen blev forkastet af repræsentantskabet ved vedtægts-

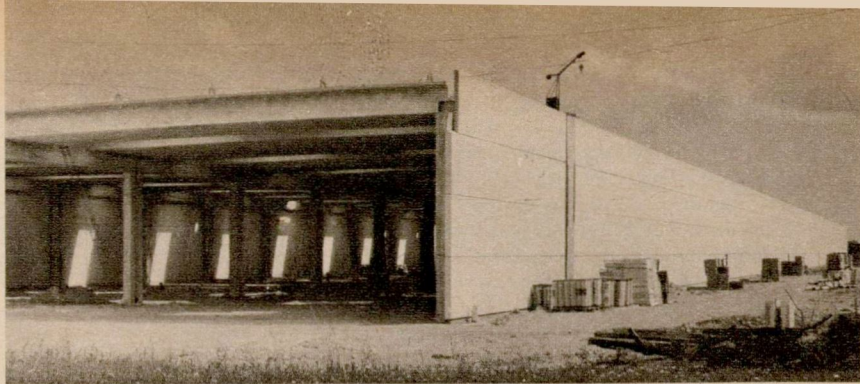
forhandlingen i marts. Det skete med den meget saglige begrundelse, at det i HB ikke skulle være et spørgsmål om, at bestyrelsen skulle bestå af så og så mange jyder, øboere og københavnere, men alene om, at de bedst egnede blandt medlemmernes repræsentanter fik sæde i bestyrelsen. Der er god grund til at antage, at HBs kommende bestyrelse vil komme til at bestå netop af de bedst egnede, og at det samtidig vil være medlemmer fra København og provins i en god og arbejdsdygtig samarbejtsætning.

Som nævnt må oplysningerne herom og referat i øvrigt vente med at komme i Samvirke til senere. Det kan imidlertid oplyses, at der fra bestyrelsen er stillet forslag til kongressen om, at årets dividende som i en lang række forudgående år fastsættes til 4 pct. af medlemmernes køb i året 1964/65. Der er grund til at regne det for givet, at denne indstilling følges af kongressen, og det vil sige, at der sidst på året fra HB til medlemmerne vil blive udsendt et beløb på nær ved 30 mill. kr. i form af dividende.

Og så forestår i øvrigt nu HBs kredsmøder i alle foreningens 57 medlemskredse ud over hele landet. Her vil der blive berettet om virksomheden, og der vil være lejlighed til at diskutere den. Det er også på kredsmøderne, medlemmerne vælger deres delegerede til kongressen. Disse delegerede fungerer i øvrigt mellem kongresserne som lokale kredsbestyrelser.

I halvdelen af kredsene skal der i år også vælges kredsformænd. Det vil af kredsmodeplakaterne, der ophænges i HB-butikkerne, fremgå, hvor mange medlemsrepræsentanter, hver enkelt kreds skal vælge. Vi gør i den forbindelse opmærksom på vedtægternes bestemmelse om, at man for at være valgbar som kredsformand eller som delegeret skal have haft køb i HB i de to sidst forløbne år, og at man senest 2 uger forud for kredsmødet skal være foreslået af et stemmeberettiget medlem i kredsen.

Forslag skal stilles skriftligt til HBs bestyrelse under adressen: Brugsforeningen HB, bestyrelsen, Vester Farimagsgade 37, København V.

1. HBs finnbødsfabrik i Skovlunde ved København.

Byggesekretariatet har travlt

HB har for tiden en lang række byggearbejder i gang under ledelse af byggesekretariatet, der har haft en travl sommer og stadig har nok at se til.

Det største af projekterne er HBs finnbødsfabrik i Kratbjerg, Skovlunde ved København. I et forudgående nummer af Samvirke bragte vi et billede fra den dag midt i maj måned, da den første af de store betonpiller, der skal bære hallen, blev bragt på plads. Billedet, vi her bringer (1) er taget den 2. juli og giver et godt udtryk for, hvor hurtigt dette moderne byggeri skrider frem. Selve byggearbejdet påregnes at være færdigt i første halvdel af 1966.

Billede nr. 2 er fra Ringkøbing og blev

taget på rejsegildedagen den 11. juni. Det er et butikshus, der skal rumme et stort supermarked – den første brugsforeningsbutik i Ringkøbing, hvor der ikke – i modsætning til bogstavelig talt alle andre danske byer – før har været nogen brugsforening. En kreds af forbrugere i byen ønskede at starte en brugsforening, men fandt det bedre at opfordre HB til at komme med en afdeling. Det er dette, der nu er ved at blive virkeliggjort, og man opnår derved allerede fra starten at få et fuldt moderne supermarked i stedet for den mere beskedne butik, man ved egne kræfter ville have kunnet få. Afdelingen i Ringkøbing åbnes formentlig i løbet af november.

Hurra — så kom de løse majs

Hvis De hører til dem, der kan lide noget nyt i husholdningen, skulle De prøve en ny og spændende ting som løse majs.

Jeg kunne ikke stå for denne nye vare, da jeg første gang så den i en af HBs afdelinger.

Løse majs er et festligt og velsmagende tilbehør til kød, fisk og fjerkræ. Majsene serveres rystet i smør, stuvet eller varmet i egen væde.

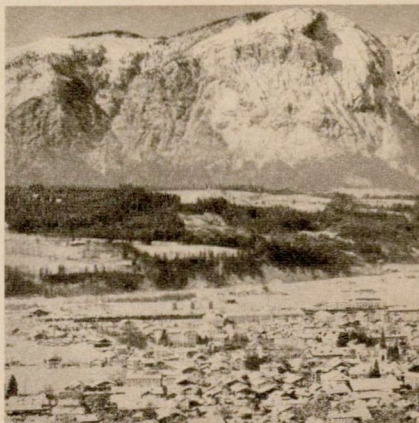
Hjemme hos os prøvede vi dem stuvet til frikadeller – og successen var hjemme.

Desuden kan majsene serveres f. eks.:

- * i en skål salat sammen med tomat, agurk og salatblade.
- * i en gratin eller en sammenkogt ret.
- * i stedet for ærter i italiensk salat.
- * fyldt i små udhulede tomater, sammen med en klat smør, drysset med revet ost og gratineret i ovnen til osten er smeltet.

På dåsen findes endnu flere forslag til anvendelse af majs.

Det er virkelig en grønsag, man bliver forfalden til, løse majs smager pragtfuldt (lidt sødligt og pikant) og så er de tilmed billige (1,88 for 300 g).

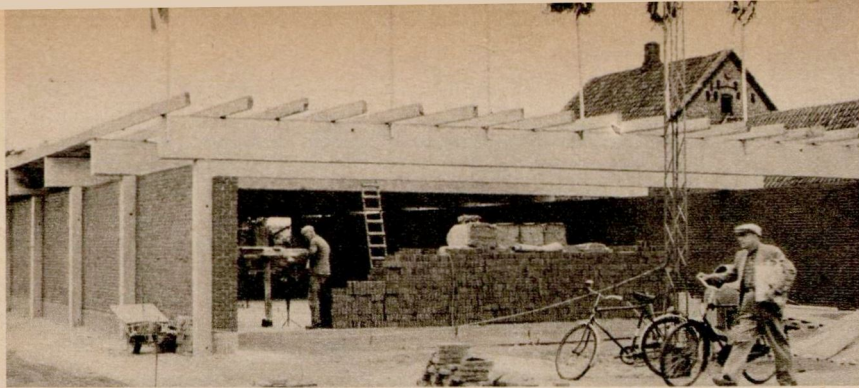

Noget at glæde sig til

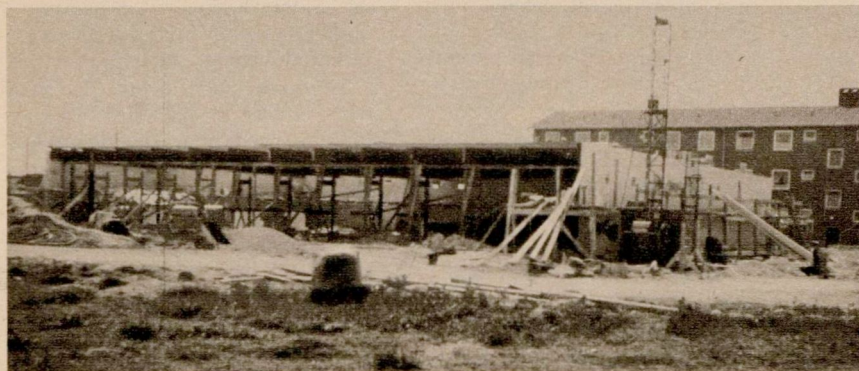
Comus' juleprogram foreligger 1. oktober, og vi anbefaler snarlig tilmelding efter denne dato, da julerejserne plejer at blive hurtigt udsolgt. Foruden de traditionelle steder som Halskov, Gilleleje, Kalundborg, Nykøbing F., Harzen og Simrishamn kommer der i år nogle nye hoteller med, bl. a. Resos meget moderne „Ronneby Brunn“ i Blekinge.

Comus' nytårs- og vinterprogram foreligger også 1. oktober. Foruden den sædvanlige nytårstur til Gilleleje bydes der i år på to rejser til Tyrol, begge flyverejser med afgang d. 20/12 og tilbagekomst søndag den 2/1.

En nyhed bliver Nytår i Zillertal med ophold i Zell am Ziller, en typisk lille tyrolerby i smukke omgivelser. Vi bor på

2. HB supermarkedet i Ringkøbing.

3. HB supermarkedet i Flæng mellem Roskilde og Hedehusene.

Billede nr. 3 er fra den 8. juni og viser HBs byggeri i Hedetoften i Flæng mellem Roskilde og Hedehusene. Her vil et supermarked med bageri kunne åbnes i løbet af september eller oktober.

Foruden disse har HBs byggeskretariat arbejder i gang i Rantzausgade i

København, i Svendborg, i Vejle og flere andre steder. Der ud over har man en række ombygninger og udvidelser af eksisterende afdelinger i gang. Man kan konstatere, at der aldrig i HBs historie har været så stærk en byggeaktivitet som den, man har for tiden.

Vintersæson i østrigsk Tyrol.

et helt nyt Gasthof med alle moderne bekvemmeligheder, men som også rummer den særlige tyrolske charme.

Disse flyverejser fortsætter hver uge fra 2/1 til 6/3 med ophold i Zell am Ziller. Står man ikke på ski, er der dejlige spadsereture. For skiløbere er der muligheder for både begyndere og viderekomne, der er skiskole og flere bjergbaner.

Comus rejseaftener

begynder som sædvanlig omkring 1. november. Her samles holdvis deltagerne i sommerens mange rejser med HBs rejsebureau Comus. Der genopfriskes fælles minder, der vises film og de lysbilleder, deltagerne selv har taget, der serveres kaffe og snakkes om næste års program. Sammenkomsterne foregår i HBs nye lokaler Vester Farimagsgade.

Mandariner og ferskner

Mandariner og ferskner, to populære frugter i samme dåse. Indtil for nylig har man været nødt til at købe en dåse af hver, hvis der skulle bruges både mandariner og ferskner. Nu findes de blandet på dåse til 1,68 for 310 g. Anvend dem både til daglig og til selskab. De smager dejligt på en portion ymer eller drysset over is eller lagt mellem lagkagebunde (hæld saften over bundene, så bliver de straks fugtige og lækre).

Så er det Fruerstue- sæson

HB

EN væsentlig og vigtig del af HBs oplysningsarbejde finder sted i de såkaldte *Fruerstuer*. Denne betegnelse er valgt for at understrege, at en forbrugerbevægelse som HB i højeste grad ønsker en god kontakt til husmodre, såvel de, der allerede tilhører medlemskredsen, som de, der endnu ikke har taget dette betydningsfulde skridt.

Men lad det også være understreget, at HBs oplysningsarbejde, således som det søges praktiseret, har bud til hele familien. Det er nemlig ikke alene arrangementer, hvor madlavning og de tilhørende problemer er hovedemner, der præger *Fruerstue*-programmerne, tværtimod. Her er nyt at hente om vidt forskellige interesse-felter, altså noget for hele familien.

Hvad byder *Fruerstuen* på i den kommende sæson?

Vest for Storebælt

Det vil være uoverkommeligt at bringe programmet for hver eneste HB-by, men en række arrangementer søges gennemført flest mulige steder, og de udvalgte emner vest for Storebælt – altså i Jylland og på Fyn – vil blive:

1. *Hvordan parterer HB grisen?* eller *Vi sætter dybfrost på spisesedlen.*

2. *Et Gør det selv*-arrangement og endelig før jul den traditionelle *Julestue*.

Der er også allerede fastlagt forskellige arrangementer for forårssæsonen, men herom senere.

Øst for Storebælt

I HB-byerne øst for Storebælt (med undtagelse af Stor-København) vil *Fruerstuerne* også have *Grisepartering* eller *Dybfrost* på programmet, endvidere emnet *Vi snakker biler* og endelig *Julestue*.

I Københavns omegn bliver der indbudt til arrangementer som *Frisk og velplejet* om personlig hygiejne og skønhedspleje – *Vi smaltaler* og *fotograferer* om *Julestue*.

I de allerfleste byer er

oprettet et HB-husmoderudvalg, der i samarbejde med den lokale kredsbestyrelse og HBs oplysningsafdeling forestår de mange foranstaltninger. Gennem plakater og løbesedler i HB-afdelingerne, gennem annoncer og måske på anden måde vil tidspunkt, sted m. m. blive bekendtgjort i god tid, og adgangskort à 1 kr. vil kunne fås i butikkerne. Vær derfor opmærksom på *Fruerstue*-plakaterne i den kommende tid. Der bliver i mange byer trængsel og rift efter adgangskort, ikke mindst fordi et *Fruerstue*-arrangement – for at kunne give gæsterne det størst mulige udbytte – er baseret på et begrænset deltagerantal: 125-150 i alt.

Den københavnske fruerstue

Endelig skal nævnes, at den københavnske *Fruerstue* i det permanente lokale på Jagtvej i Østerbro-kvarteret starter sæsonen mandag den 13. september med emnet *Snak grønne sager* med gartner P. Dencker Hansen som medvirkende. Ugen efter starter serien *Dyrk en hobby*, hvor følgende områder vil blive behandlet af fagfolk: *Alt om katte*, *Et rigtigt hundeliv*, *Stereo – stereo – stereo – et rum af musik* samt *En lystfisker fortæller* – og giv gode råd.

Om dette og de øvrige arrangementer i efterårssæsonen kan læses i det lille program, der udleveres i alle HB-afdelinger indenfor det københavnske område. Her fås også tilmeldelsesblanketter, som nødvendigvis må benyttes, for at man kan være sikker på en plads til disse *Fruerstue*-arrangementer.

De udfyldte blanketter indleveres i butikken, og der betales et tilmeldelsesgebyr på 1 kr. Adgangskort vil derefter blive tilsendt fra HBs oplysningsafdeling.

Vi håber på en stor *Fruerstue*-sæson med interessante arrangementer og mange tilfredse gæster.

ETAGE LEJLIGHEDEN

ET STEDBARN I SAMFUNDET

Ser ud i dag som
for 25-30 år siden.

Bliver stadig dyrere,
skønt byggeudgiften
bliver forholdsvis lavere.

En katastrofal udvikling
de sidste 4 år.

På en byggeudstilling i Forum blev 1929 vist en lejlighedstype, der præsenteredes som et eksempel på, hvordan en tidssvarende familielejlighed dengang burde bygges.

Blandt lejlighederne i det store byggeprojekt i den københavnske forstad Ballerup er en type, der næsten til forveksling ligner denne gamle 1929-lejlighed. Køkkenet er dog flyttet – og så er lejligheden i øvrigt 10 procent mindre!

Det er et karakteristisk træk ved etagebyggeriet i dag, at vel

er der indført store forbedringer i byggemetoderne; vel er der kommet forskellige nye installationer til – *men selve lejligheden som sådan er der ikke sket store ændringer med i de sidste 25-30 år.*

Det er, som om samfundet accepterer som en selvfølge, at sådan som en familie levede først i 30'erne, sådan lever den også i dag – og at lejligheden blot skal være en firkantet ramme, inden for hvilken familien kan spise og sove, hvorefter de enkelte medlemmer på bedste beskub må prøve at varetage private gøremål uden at genere hinanden alt for meget.

På boligen mærkes ikke, at danskeren på mindre end tyve år har fordoblet sit forbrug, og har fået op til 8 timers kortere arbejdsuge.

Der er i samme periode sket en stor udvikling, hvad angår enfamiliehuse. Dem er der kælet for af både arkitekter og bygherrer – men etagelejligheden er blevet stikkende i gamle traditioner.

Hvad må man da kræve af en velindrettet etagelejlighed i dag? Det spørgsmål prøver institutionen *Byggecentrum* i samarbejde med *Statens Byggeforsknings In-*

stitut at besvare på en stor byggeudstilling, der i første halvdel af september holdes i Ålborg.

Hertil har arkitekt *Ole Dybbroe*, Statens byggeforsknings Institut, lavet en familielejlighed på cirka 140 kvadratmeter, der på udstillingen vises i fuld størrelse. Ikke en teknisk fremtidsfantasi, men et forsøg på at vise, hvorledes familiebologien som etagebolig *kunne* se ud i dag, *hvis* man vel at mærke her prøvede at tage de samme hensyn til beboernes ønsker og behov som i byggeriet af enfamiliehuse.

Hensigten med denne del af den i øvrigt meget store byggematerialeudstilling, som holdes i Aalborgshallen, er at give et realistisk billede af, hvordan man i etagebyggeri kan komme til at bo rummeligere og rigtigere, at genskabe tilliden til, at etageboligen ikke nødvendigvis behøver at være ringere end haveboligen. Og at understrege, at man, for at sikre boliger, der bevarer deres værdi i fremtiden, også bør søge at kapre noget af den stigende købekraft på boligområdet. Hvorfor skal det gå til bil og rejser alt sammen?

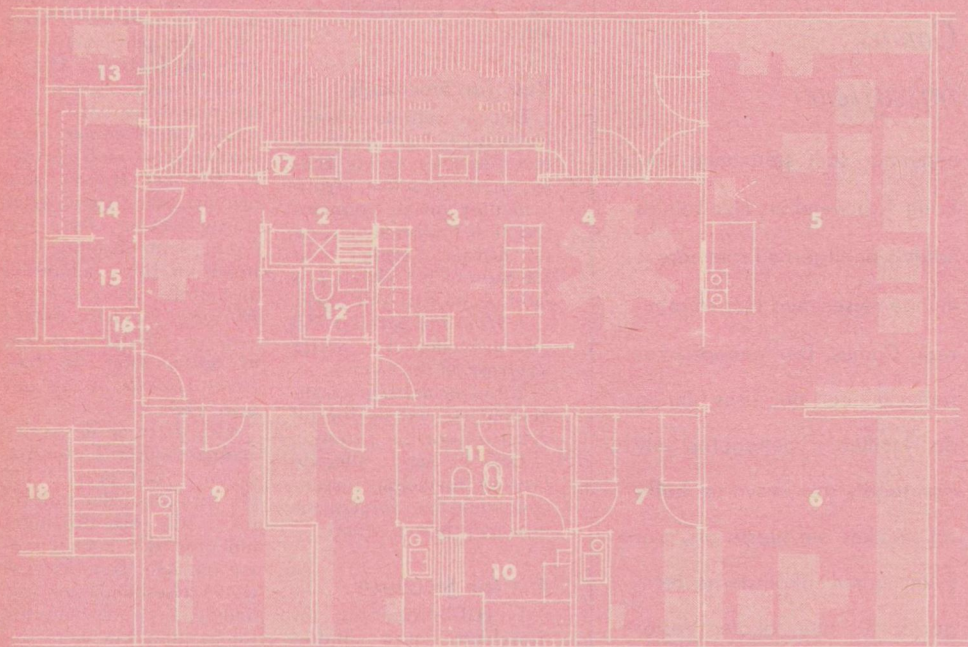
Ole Dybbroes forslag til „etagebolig med indbygget nutid“, som han selv kalder den, er gengivet andet steds her på siden. Manges reaktion på den vil i første omgang nok være noget i retning af:

– *Ja, vist er den dejlig – men hvem har råd til at bo i den?*

Der er det rigtige i det, at huslejen i nybyggeri i dag er tårnhøj. Og per kvadratmeter kommer Ole Dybbroes lejlighed naturligvis til at koste det samme som andre lejligheder.

Boligen i dag er rammen om en familie med stadig bedre indtægter og mere fritid. En familie, der tæller færre medlemmer end tidligere, men til gengæld får længere levetid, hvor børnene får længere uddannelse og gifter sig tidligere end før. En familie, der stiller stadig større krav om plads, komfort, orden – og om æstetiske oplevelser.

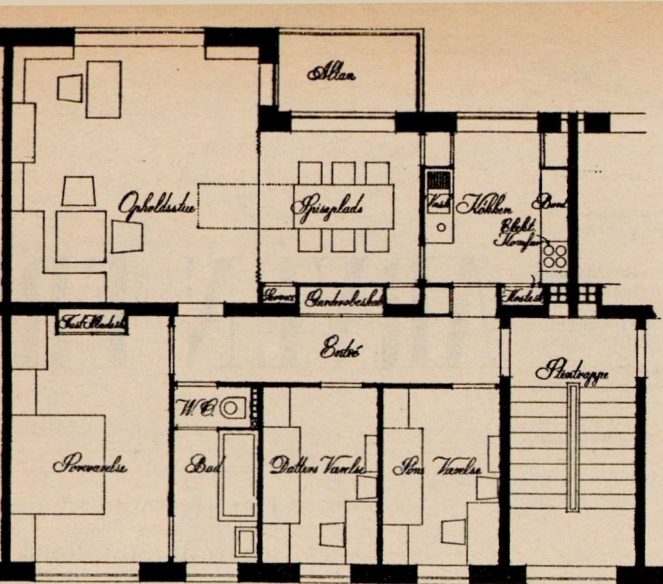
Lejligheden til venstre er et eksempel på, hvordan disse krav kan tilfredsstilles. Den er på cirka 140 kvadratmeter og er flexibel i den forstand, at den kan udnyttes på mange måder. De unge, nygifte kan eventuelt leje et eller to værelser ud. Når der kommer børn, kan disse få egne værelser; når familien rykker op i 3. generations-stadiet, kan rummene udnyttes til opfyldelse af de mange behov, som alle familier har, som man ofte undertrykker, så længe der er børn, men som gerne skulle kunne udfolde sig, når børnene er af reden og betalings-evenen er i top: hobby-atelier, arbejdsværelse for kvinden, gæsteværelse, musikstue etc.

Som familiebologien i dag burde se ud:

Tallene på tegningen betyder: 1. Forstue. God plads til tøj – også det våde. Dagslys, ja, endda udgang til altanen (barnevognen kan køres lige derud). 2. Bryggers med opvaskemaskine, røremaskine, tørreskab, automatisk vaskemaskine og linnedtørreskab. 3. Køkken. Ingen støjende maskiner. 4. Spisestue. 5. Opholdsstue med kamin (altanen spærres ikke for udsyn). 6. Forældre-soverum. 7. Påklædningsrum med plads til babyseng. Vaske- og tandbørstekumme nedfældet i bord. 8.-9. Soverum, hvert med vaske- og tandbørstekumme nedfældet i bord. 10. Bad med kar, brusekar, bæk, linnedskab og tørreskab, så man kan skylle undertøj, strømper o. l. op i forbindelse med bad og omklædning. 11. Toilet med bidet. 12. Gæstetoilet. 13. Udendørs depot til barnevogn, altanmøbler o. l. 14. Hobbyrum (her står den varmende og summende dybfryser). 15. Pulterrum. 16. Vare- og postindlevering samt el-målerskab. 17. Affaldsskakt. 18. Elevator.

Bemærk den meget store altan, der kan give plads til et virkeligt udeliv. God plads til at nyde solen – og man kan spise uden at skulle slå liggestolen sammen. Der er god forbindelse til køkken og stuer. Altanens trægulv er i niveau med lejlighedens øvrige gulve.

1929

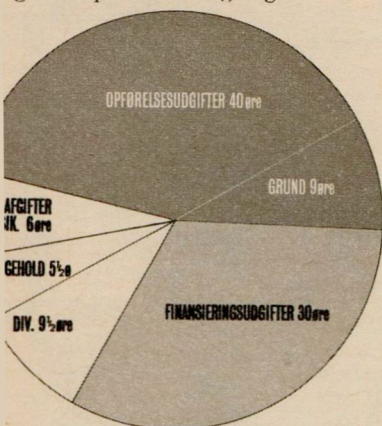
Sådan forestillede arkitekter sig i 1929 en moderne lejlighed.

800-900 kr. om måneden koster en cirka 90 kvadratmeter stor lejlighed i det nye Gladsaxe-center ved København. Eller rettere sagt *kostede*. I datid. Sådan beregnede man nemlig huslejen i december 1963, da indflytningen i ejendommene begyndte, og der endnu ikke var prioriteret. Men i sommer viste det sig, at *huslejerne måtte kalkuleres om og blev cirka 25 procent højere på grund af den stigende rente og de dårlige obligationskurser*.

Eller sagt på en anden måde: *hver gang renten stiger med ét point, stiger huslejen med 10-12 procent!*

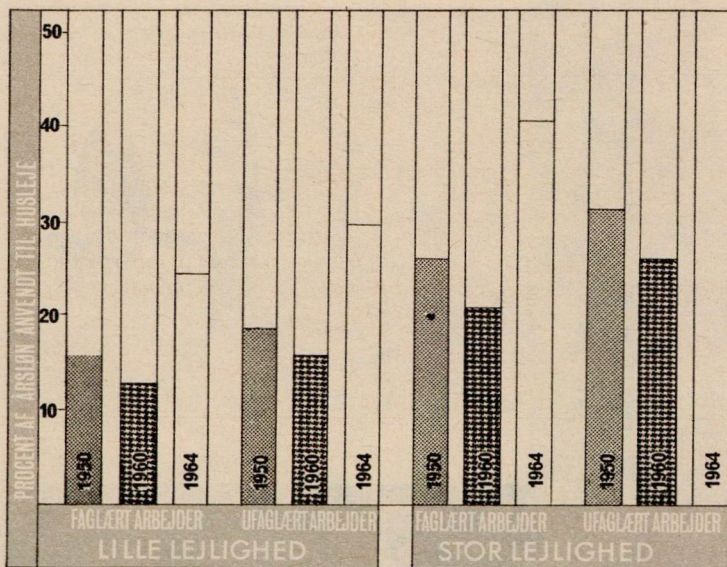
Af hver krone, der betales i husleje i Gladsaxe-centeret, går altså yderligere 25 øre til denne helt uventede udgift.

Hvordan fordeler i øvrigt en husleje-krone sig i et gennemsnitligt socialt boligbyggeri? En opgørelse, der også stammer fra tiden før de voldsomme fald i obligationskurserne, ser ud som vist grafisk på denne tegning:

Denne opgørelse, som altså stammer fra før den sidste tids store kursfald, viser, at man ikke kan give de høje lønninger til bygningshåndværkere hele skylden for, at byggeriet er blevet så dyrt.

Kan man for øvrigt give dem nogen som helst skyld? Naturlig-

Forholdet mellem en normal arbejds løn og huslejen i nybyggeri.

vis er det givet, at stiger lønningerne generelt, bliver byggeriet dyrere i kroner og øre. Men spørgsmålet er, om byggeudgifterne stiger stærkere end lønningerne – altså end lønnen til dem, der skal betale huslejen.

Her må svaret ikke blot blive nej, men at byggeudgifterne i virkeligheden er dalende på grund af stigende produktivitet.

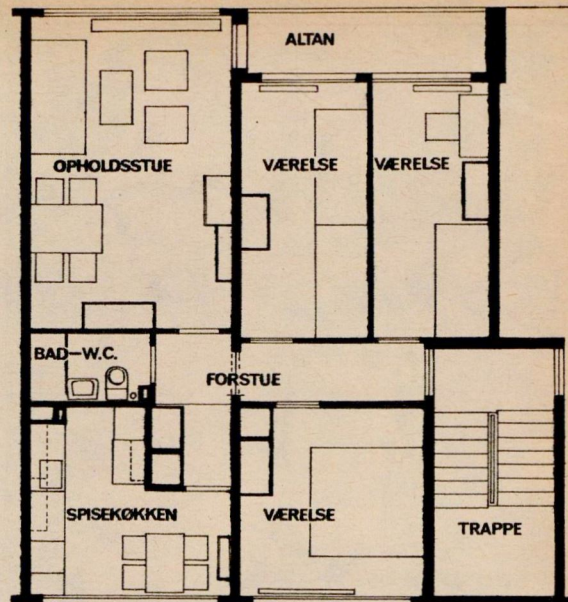
En kreds af byplanlæggere har i vinteren 1964-65 haft en studiegruppe i gang med at kulegrave en række problemer omkring byggeriet. Denne studiegruppe har blandt andet prøvet at sammenligne tre ting: prisen på en bil, byggeomkostningerne og huslejen.

Man har taget en bil i mellemklassen og divideret dens gældende pris med den gennemsnitlige årsløn for faglærte arbejdere. Det samme regnestykke har man foretaget med en kvadratmeter etageareal og med huslejen per kvadratmeter boligareal i sociale boligelskaber i København.

Det viste sig, at bilprisen og

1965

Sådan bygges i dag en moderne lejlighed.

Jo, de forklarer, at lejen af den ikke ville være uoverkommelig, hvis bestemte faktorer inden for byggeriets totale omkostningsbyrde blot blev ændret radikalt.

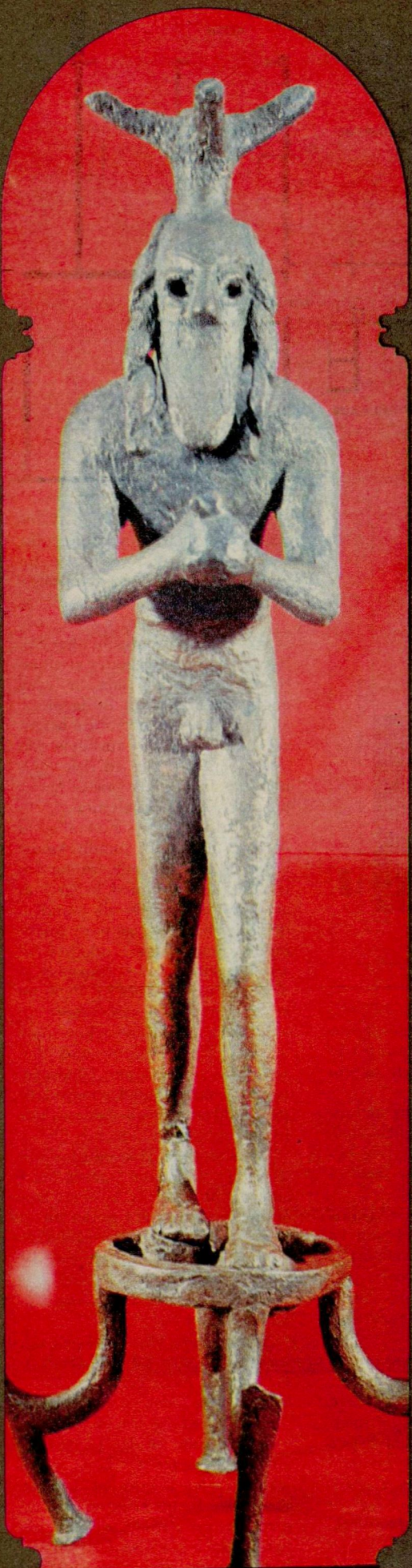
Normalt gør man en ting billigere ved at fremstille den billigere, men for byggeriet er situationen den paradoksale, at i dag er det ikke gennem billiggørelse af byggeriet, den helt store besparelse kan opnås! Naturligvis skal der arbejdes videre ad den vej – men det er blot ikke nok at tænke på den side af problemet.

Forestiller man sig nemlig, at det på mirakuløs måde kunne lade sig gøre at halvere lønnen til alle, der har med byggeri at gøre fra arkitekt til manden, der slår søm i, og at man tilsvarende kunne halvere udgiften til alle byggematerialer, transport af dem osv. osv., så ville hr. Petersen af sin husleje-krones udgift til ejendommens opførelse kun spare 20 øre. Eller mindre end det, som hans ven Hansen i Gladsaxe-centeret skal af med i merudgift på grund af den allerseneste tids fald i obligationskurserne.

Hvorimod hr. Hansen i forhold til i dag ville have sparet mere end det dobbelte i husleje, hvis obligationskurserne i stedet for at falde var gået op. For slet ikke at snakke om, hvad huslejen ville være blevet, dersom der slet ikke var noget, der hed kurstab og top-rente.

Så ville selv Ole Dybbroes udstillingslejlighed på 140 kvadratmeter ikke være nogen ønskelighed men være overkommelig for en almindelig arbejderfamilie.

At genskabe tilliden til, at også udlejningsbyggeriet kan gøres tidssvarende, kræver at vi ikke accepterer finansieringsmarkedets øjeblikkelige forhold som en „boligkvalitet“. For i så fald vil det fortsat være den eneste del af kvaliteten, der undgår „forbedringer“.

En mandsfigur i bronze, formentlig et gudebillede fra det tredje årtusinde før vor tid. (Til venstre).

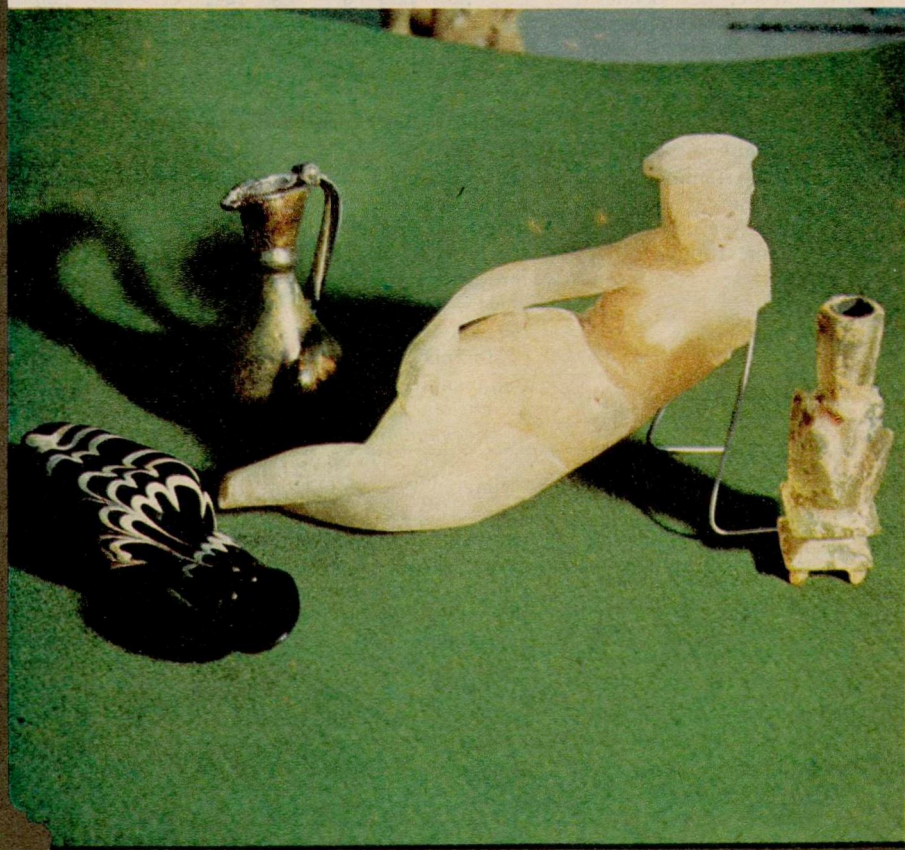
En liggende kvindefigur i alabast sammen med parfumekrucker. Genstandene er dateret indenfor et tidsrum af 2. århundrede før vor tid til første århundrede efter vor tid. (Nederst).

De fleste af de her gengivne fund er gjort i byen Ur, som i fortiden lå ved bredden af den persiske havbugt. Et af det gamle Urs bygværker dominerer det øde landskab, som er en guldgrube for arkæologer. (Herunder).

ARVEN FR

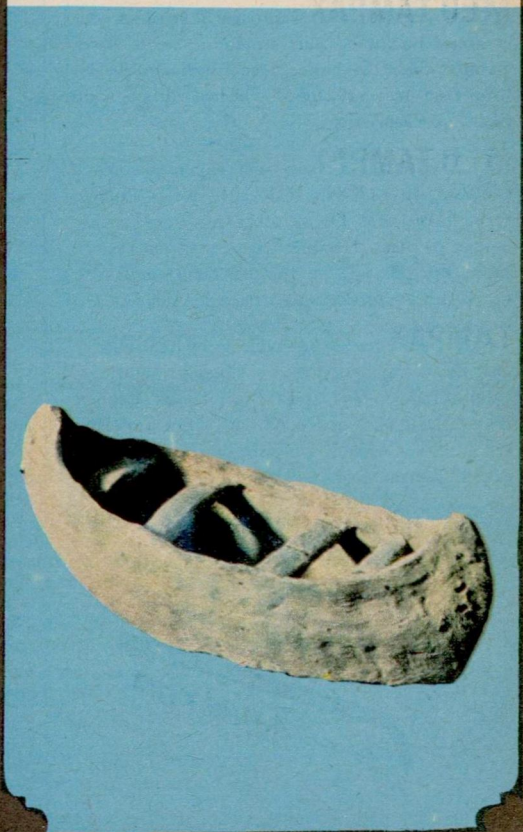
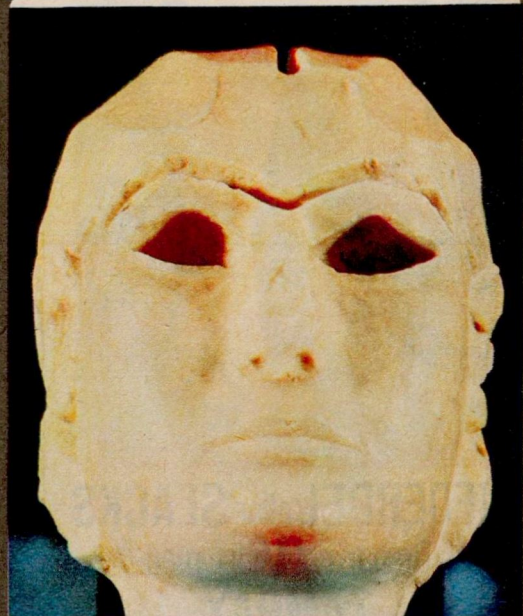
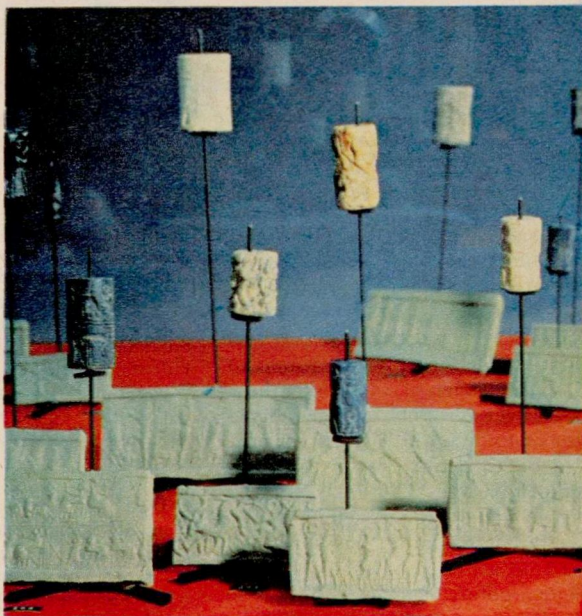
DEN rige oldtidskultur senere år har udforsket på *Bahrein*, opstod Bahrein-folket for 4—vigtig rolle som form tidens store kulturom *potamien*. I fortsæt Bahrein i sidste num redaktør *Rs. Drejer* områder, det gamle M lon, og om grunden tidligt udvikledes et fra også Vesteuropa

BABYLON

Et meget smukt gulddiadem, der er fundet i Uruk. Det stammer fra det tredje århundrede efter vor tid. (Til højre).
Et kvindeansigt fra det fjerde årtusinde før vor tid. Hovedet er udført i alabast og virker helt moderne i sin linieføring. Fundet i Uruk (nu Warka). (Herunder).
En række mandsfigurer i sten og alabast. De er fra sumerisk tid fra det tredje årtusinde før vor tid. (Nederst).
En model af en båd, der har været brugt i templerne i den kultiske handling. (Nederst til højre).
Seglcylindre med tilhørende planaftryk. De stammer fra sumerisk tid med datering til ca. 2800 år før vor tid. (Herunder).

anske arkæologer i de
nnem udgravningerne
t og fremmest, fordi
0 år siden spillede en
re mellem to af old-
er: *Indien* og *Meso-*
e af sin artikel om
af Samvirke, skriver
om det ene af disse
opotamien eller Baby-
at der netop her så
iseret samfund, hvor-
taget meget i arv.

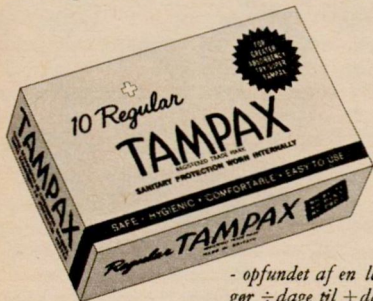
NEDERDEL eller SLACKS De har det bedst med **TAMPAX**

Hvad De end har på, hvad De end foretager Dem..

MED TAMPAX kan odeur ikke opstå - der er ingen hudløshed eller irritation. Nogle ekstra Tampax fylder ingenting i en håndtaske. De vil føle Dem mere afslappet - bedre tilpas - mere sikker på Dem selv.

MED TAMPAX er der ingen afslørende konturer. Ingen bælte, nåle eller bind. Tampax er så bekvem, at De slet ikke mærker den, når den er på plads. De føler Dem fri og kan bevæge Dem, som De vil. Ja, Tampax får Dem faktisk til at glemme forskellen på månedens dage.

TAMPAX indvendige hygiejne er fremstillet af rent klinisk vat, beskyttet af et silkeglat indføringshylster. Tampax fås i 2 størrelser: 10 stk. Regular kr. 3,25. 10 stk. Super med 40% større sugsevne kr. 3,60 (vejl. priser). Udførlig brugsanvisning på dansk. Tampax Scandinavia A/S, København.

- opfundet af en læge,
gor ÷ dage til + dage!

ARVEN FRA BABYLON

*Se billedsiderne
med gengivelsen
af babyloniske
kunstværker.*

På foranstående billedsider ses en årtusindgammel gengivelse af en robåd. Og herover ses den som den antagelig har været i virkeligheden. Det er en palmebåd fra Irak, som museumsass. Egon Hansen ror på Århusbugten vand.

Vi er fulde af betagelse over vor egen tekniske kunnen, der har tilladt os at tage de første skridt ud i rummet, at sende sindrigt konstruerede rumfartøjer ud for at fotografere både Månen og Mars.

Samtidig er vort eget sind endnu så påvirket af irrationelle tilskyndelser og bevæggrunde, at tusinder og atter tusinder af mennesker hver dag sidder bøjet over avisernes og ugebladenes horoskoper for at finde ud af, hvad stjernerne nu har skrevet op til dem af lykke eller fortræd i de kommende dage.

Disse to tilsyneladende så modsætningsfyldte sider af vor vesterlandske kultur har deres fælles oprindelse i de gamle babyloniske stjerne-kigges arbejde, udført gennem århundreder efter århundreder flere tusinde år før vor tidsregning begynder.

Babylons stjerne-kiggere var både astronomer og astrologer. Dengang var der ingen modsætning mellem disse to discipliner, der begge beskæftiger sig med himmelrummets foreteelser. Babylons guder var Solen, Månen og planeterne. Hvem ville benægte, at det er vigtigt at agte på guderne færdene over himmelen og søge at finde ud af deres hensigter med Jorden og dens vrimmel af mennesker? Og når verden vrimer af mennesker - og verden var i dette tilfælde landet omkring floderne Eufrat og Tigris - så er det vigtigt for at vrimlen ikke skal forvandle sig til kaos, at man er i stand til at dele tiden i dage, måneder og år.

Man skal på forhånd vide, hvornår floderne svulmer af det livgivende vand, og hvornår de vil sygne hen under solbranden. Man skal kende tiden for at så og for at høste. Kort sagt skal man have en kalender. Den har guderne, eller naturen om man vil, skrevet på himmelbuen, men at tyde skriften er mange gange sværere, end vi forestiller os i dag, hvor en kalender ved nytårstid dumper ind ad brevsprækken. Babylonerne lærte at lave kalender, og de blev forbavsende dygtige til at foretage astronomiske beregninger for tusinder af år siden. Det skal vi vende tilbage til senere.

NÅR vi i dag bruger ordet Babylon, navnet på den gamle verdensstad, lader vi det ofte stå for hele oldtidens Mesopotamien, et rige, der omfatter både det sydlige Babylonien, hvor Babylon havde svunget sig op til hovedstad, og det nordlige rige Assyrien, hvis bedst kendte oldtidsby er Nineve. Mesopotamien udgør nu hovedområdet i den moderne stat Irak.

Omkring fire floder, der løber på broen mellem Afrika og Asien opstod tre store civilisationer.

I parallelløb og gensidig påvirkning skabte de et kulturelt kraftfelt, der - omformet i Grækenlands og det romerske riges „transformatorstationer“ - leverede et væsentligt bidrag til opbygningen af den vesterlandske kultur.

Omkring Nilen opstod den ægyptiske kultur, omkring Indus i det vestlige Indien den Induskultur, der blev et vigtigt grundlag for de indtrængende indoeuropæeres kultur. Midt imellem, hvor Eufrat og Tigris fra Armeniens bjerge løber mod den persiske havbugt, voksede den babyloniske kultur frem og nåede tidligt en forbavsende blomstring.

Det hele er efter forskernes mening begyndt med, at stammer med tilhold på bjergskrånninger i Lilleasien er begyndt at „tæmme“ vilde græsarter. De første marker er blevet tilsået, det første korn er blevet høstet og tærsket. Til at begynde med har man formentlig nøjedes med at spise kornet ristet - som en slags popcorn - senere har man fundet på at male det og bage det. Grundlaget for al kultur og civilisation gennem tusinder af år, det hellige daglige brød var opfundet.

I disse år søger arkæologerne ivrigt efter spor af de første agerdyrkende landsbysamfund i Iraks og Irans bjerge, og her har unge danske forskere også gjort en påskønnet indsats.

Omkring 5000 år før vor tid har agerdyrkerne slået sig ned i det fede flodland mellem Eufrat og Tigris nedre løb. Den givtige jord har fristet med sin frugtbarhed, men flodernes forårsoversvømmelser, der hvert år sendte vældige vandmasser ud over sletten har virket skræmmende.

SOM ægypterne måtte mesopotamerne også bygge kanaler. Gennem et sindrigt kanalsystem blev man i stand til ikke alene at fordele oversvømmelsernes vandmasser over det størst mulige areal og gemme mest muligt vand til den tørre sommertid, men man opnåede også at tæmme vandflommens vildskab, så man opnåede størst mulig sikkerhed for agerland, byer og mennesker. En vældig kornproduktion var den løn, man høstede for den flid og dygtighed, hvormed kanalbyggeriet blev løst.

Men dette frugtbarhedens eventyr var kun muliggjort ved statsenheders højt organiserede samarbejde.

HER er vi tilbage ved de babyloniske stjerne-kiggere, som har aftvunget vor tids videnskabsmænd så megen respekt, efterhånden som man gennem studiet af de babyloniske lertavler, har opdaget, hvad de var i stand til at præstere.

Videnskabsmænd i den forstand vi nu bruger ordet, var de babyloniske stjerne-kiggere måske ikke. Deres spørgsmål var ikke formuleret som

hvorfor og hvordan. Det de spurgte om var hvornår. Det førte til omhyggelige iagttagelser og opnoteringer år for år af astronomiske foreteelser. De første babyloniske stjernekataloger stammer fra omkring år 1800 før vor tid. De første tusind år brugte man at angive himmelpositionerne i forhold til kendte stjernebilleder. Omkring år 450 f.v.t. gik man over til den opdeling af himmelen i dyrekredsen – zodiaken – som er blevet så kendt gennem de populære horoskoper.

Gennem deres astronomiske optegnelser over århundreder fik babylonerne samlet et talmateriale, der gjorde det muligt for dem alene gennem aritmetiske analyser at kunne forudsige måne- og solformørkelser med stor nøjagtighed og at kunne udmåle planeternes bane over himmelen. De fik også lavet en kalender, der er så god, at fra år 626 f.v.t. til år 45 efter vor tid kan alle begivenheder, der er opnoteret efter den babyloniske kalender, tidsfæstes med en fejlmargen på ét døgn.

Lad os også minde om, at babylonernes talsystem finder vi endnu i timens inddeling i 60 minutter og 60 sekunder.

NÅR de babyloniske astronomer kunne samle et sådant fond af astronomiske iagttagelser, at de her udfra kunne foretage deres udviklede baneberegninger for himmellegerne, var en skrift den første forudsætning.

Allerede så tidligt som i midten af det fjerde årtusinde benyttede sumererne – det første kulturfolk, man kender til i Mesopotamien – en primitiv billedskrift, som de i løbet af nogle hundrede år omarbejdede til en stavelsesskrift, og efterhånden fik de, hvad vi forstår ved et alfabet. Kileskriften blev Mesopotamiens skrift. Den blev skrevet på fugtige lerpuder eller lertavler med en lille tråpind, der pressedes ned i leret og efterlod kileformede aftryk, der i varierende sammensæt-

ninger gav tegnene for de enkelte bogstaver og stavelser.

Lertavlerne, der ofte kun var på størrelse med en tændstikæske og beskrevet på begge sider, ja tit i kanterne med, hvis der var blevet for lidt plads på tavlens flade sider, var lavet af fint flodler. Hvis tavlerne – som det skete med vigtigere dokumenter – blev brændt til keramik, var de praktisk talt uforgængelige. Men også det store flertal af tavlerne, der kun blev bagt tørre i solen, har haft en forbavsende evne til at holde sig intakte, når de blot har fået et passende leje i jorden eller ruindyngerne. Her kan man så med forsigtighed tage dem frem og brænde dem, hvorefter forskerne kan læse en skrift, der ofte står ligeså tydeligt som den dag, den blev prentet.

Ligesom man nu har et gummistempel til at stemple sine breve og dokumenter med, havde enhver betydende mand dengang sin seglcylinder – en lille cylinder, ofte af fedtsten, hvori var skåret vedkommendes bomærke. Det var for det meste som vore dages ex libris udformet som meget smukke billeder, tit med motiver fra mytologien eller hverdagslivet. Disse billeder finder man ikke alene som aftryk i lerskrivelserne, men også selve seglcylindrene har man fundet i tusindvis af. Nationalmuseets antiksamling har en meget fin samling af disse cylindre.

De sidste hundrede års flittige udgravningsvirksomhed i Mesopotamien har bragt myriader af lertavler for dagens lys, og her har forskerne et enestående middel til at lære, ikke alene disse oldtidslandes politiske historie at kende, men lertavlerne giver også et broget indblik i hverdagens økonomiske, juridiske og sociale liv.

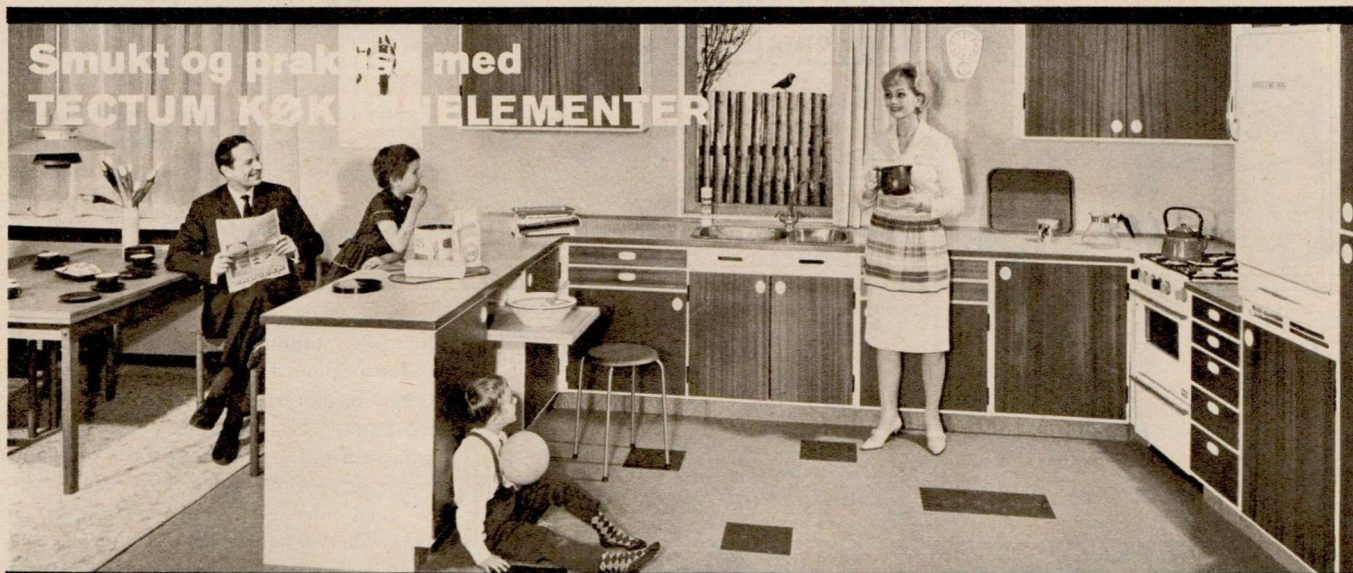
At komme nærmere ind på Mesopotamiens politiske historie vil falde udenfor rammerne for denne artikel.

Af store skikkelser, som landet har fostret, skal her blot nævnes kong *Hammurabi*, den store

lovgiver. Hammurabi var af det semitiske folk amoriterne, der i slutningen af det tredje årtusinde trængte ind i det nordlige Babylonien og med byen Babylon som centrum efterhånden fravristede sumererne magten i landet. I 1901 fandt en fransk ekspedition i Susa en sort diorit-søjle, der foruden et billede af Hammurabi i samtale med solguden Shamash bærer hele Hammurabis lov indhugget i kileskrift. Søjlen har været opstillet i Babylon, men er som krigsbytte engang i fjerne tider blevet ført til Susa. Forskerne ved nu, at Hammurabi, der regerede fra år 2083 til år 2041 f.v.s. ikke er den første mesopotamiske konge, der har efterladt sig skrevne love. Men det er ligesom den imponerende diorit-søjle og den lov, som den bærer på sine sorte sider, for efterverdenen fastholder billedet af Hammurabi som historiens første lovgiver.

Hammurabi var enevoldshersker af guds nåde, og det undlader han ikke at gøre opmærksom på i fortællingen til sin lov. Men den retstradition, som hans lov er udtryk for bygger på ret sunde juridiske synspunkter. Man har virkelig forsøgt at gøre ret og skel, således som man nu opfattede disse begreber, og af loven ser man, at f. eks. kvindens stilling har været ret fremtrædende både i det verdslige og religiøse liv, også indenfor ægteskabet drages der omsorg for, at hendes retslige og økonomiske stilling sikres.

DE store økonomiske rigdomme, som de velorganiserede mesopotamiske lande rådede over, blev selvfølgelig også grobund for en betydelig kunstnerisk produktion. For en stor del tjente denne kunst – som vi jo også kender det i Europa helt op til nyere tid – religiøse formål. Men kongeslotte og rigmandsboliger har også været pragtfuldt udstyret med kunstværker og kunsthåndværk. Billederne som ledsager denne artikel, og som er hentet fra museerne i Bagdad og Turin, fortæller bedre end mange ord herom.

Et køkken må gerne være både praktisk og pænt. Med Tectum-køkkenelementer har De alle muligheder for at få det helt rigtige køkken, hvadenten det drejer sig om nybyggeri eller udskiftning af det køkken, De har, og ikke er helt tilfreds med. Med Tectum er De sikker på top-kvalitet til rimelige priser. – Tectum-køkkenet fik guldmedalje på den 11. Triennale i Milano. Tectum-elementernes indretning er skabt på grundlag af indgående funktionsstudier. Tectum-køkkenet skaber orden, overblik og sparer Dem for unødvendige skridt og bevægelser.

Tectumskøkkenkonsulenterudarbejder GRATIS og helt uden forbindende for Dem forslag til netop DERES køkken. Se Tectum-køkkenet på Roskildevej 45 (Herstedvester - i FDBs møbelhus), Glostrup. Tolderlundsvej 16, Odense. Voerbjergvej, Nr. Sundby. Havnen, Struer. Horsensvej, Viby J. – eller i »Byggecentrum, Gyldenløvesg. 19, København.

JA, jeg er interesseret i at få mere at vide om Tectum-køkkenet og ønsker GRATIS den ny brochure tilsendt.

Navn:

Adresse:

By (postdistr.)

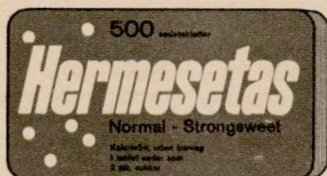
Kuponen sendes til:
TECTUM, Roskildevej 45, Glostrup

HAR DE FÅET PROBLEMER MED DEN SLANKE LINIE?

Har De nået den alder, hvor maden begynder at sætte sig, kan Hermesetas kaloriefri sødetabletter hjælpe Dem. Det er også sundere at søde med Hermesetas, for Hermesetas forårsager ikke gæring og omdannes ikke til syre – derfor er Hermesetas bl. a. uskadelig for tænderne.

Hermesetas søder helt naturligt!

En sund tanke:

- en ny

Tandex

TANDBØRSTE
i dag

Tal med Deres tandlæge

ET NYT ARBEJDSOMRÅDE

STADIG flere virksomheder opretter i disse år *interessekontorer*, som betaler skat, husleje etc. for de medarbejdere, der ønsker det, ligesom den på anden måde påtager sig at hjælpe virksomhedens ansatte med at administrere deres private, økonomiske forpligtelser.

Firmaerne ræsonnerer som så, at en stor virksomhed ikke er tjent med, at nogle af dens arbejdere og funktionærer bruger en hel del af deres kræfter på at spekulere over ubetalte regninger. Interessekontorets virksomhed er derfor til gavn ikke blot for medarbejderne men også for virksomheden.

Adskillige vægrer sig dog mod på denne måde at lade firmaet eller andre institutioner få indblik i deres økonomi. Denne tilbageholdenhed har givet anledning til, at veksellerer, revisionsfirmaer og lignende virksomheder har åbnet interessekontorer, som mod honorarer betjener kunderne.

Bør forbrugerne ikke – i form af koopera-

tionen – gå ind på dette nye marked, spørger journalist Flemming Jacobsen i en artikel i *Kooperationen*, og skriver videre:

Kunne dansk fagbevægelse ikke træde ind her? Den lider i forvejen af kontaktvanskeligheder i forholdet til medlemmerne, fordi de kun yderst sjældent kommer på fagforeningskontorerne. Fagforbundene, der har afdelinger over hele landet, burde i samarbejde med kooperationen oprette økonomikontorer, hvor man for en lille betaling kan få ordnet sin økonomi, hvis man ikke selv er i stand til at tøjle denne.

Måske burde fagbevægelsen og kooperationen i fællesskab nedsætte et udvalg til at overveje hele denne sag. Men ellers er der vel ikke noget i vejen for, at kooperationen selv tager sagen op. Det kan ikke være rigtigt, at man overlader denne nye del af service-faget til private virksomheders forgodtbefindende. Dertil er sagen for vigtig, hedder det til slut i *Kooperationens* artikel.

KVICKLY-SUCCESS I HELSINGØR OG RANDERS

DE to nye *Kvickly*-varerhuse, som blev åbnet i forsommeren i henholdsvis *Helsingør* og *Randers* er begge oppe på en ugentlig omsætning på omkring 300,000 kr.

Som eksempler på tempoet i omsætningen kan nævnes, at *Kvickly* i Helsingør på 1 uge solgte for 87,000 kr. kødvarer, frugt og grønt, og at *Kvickly* i Randers på åbningsdagen solgte 8000 par damestrømper.

Nye supermarkeder vil inden udgangen af dette år blive åbnet bl. a. i Haslev, Slangerup, Lillerød og Munkebo (i nærheden af Lindøværftet på Fyn).

Major er FDBs

EN fransk bilmodel blev fornylig lanceret her i landet under betegnelsen *major*. Nu har den måttet tage navneforandring efter indsigelse fra FDB, og major-navnet er altså på varemarkedet fortsat knyttet til den kendte serie af større forbrugsgoder, som forhandles under denne betegnelse af brugsforeningerne. Det er efterhånden en ikke helt lille „familie“.

Først kom det populære køleskab. Nu bruges navnet også for hjemmefrysere, boremaskiner, TV-apparater, skrivemaskiner, transistor-radioer, håndmixere, radioapparater og vaskemaskiner. Flere andre varer vil med tiden blive optaget i major-familien. Den første nyhed bliver en tørre-centrifuge og en strygerulle, altså en husholdningsmaskine, der vil være nyttig i forbindelse med major-vaskemaskinen.

Fordi disse varer kun sælges i brugsforeningerne og deres magasiner, er *major* blevet et begreb, forbrugerne kender og har tillid til.

Selv om man ikke har haft det ringeste at indvende mod den franske bil, mente FDB at være den, der i reklame-juraens udlægning er den egentlige „ejer“ af major-titlen. Og da dette blev fremført, veg den franske *major* sin stilling uden sværds slag.

MODERNE HAVEREDSKABER

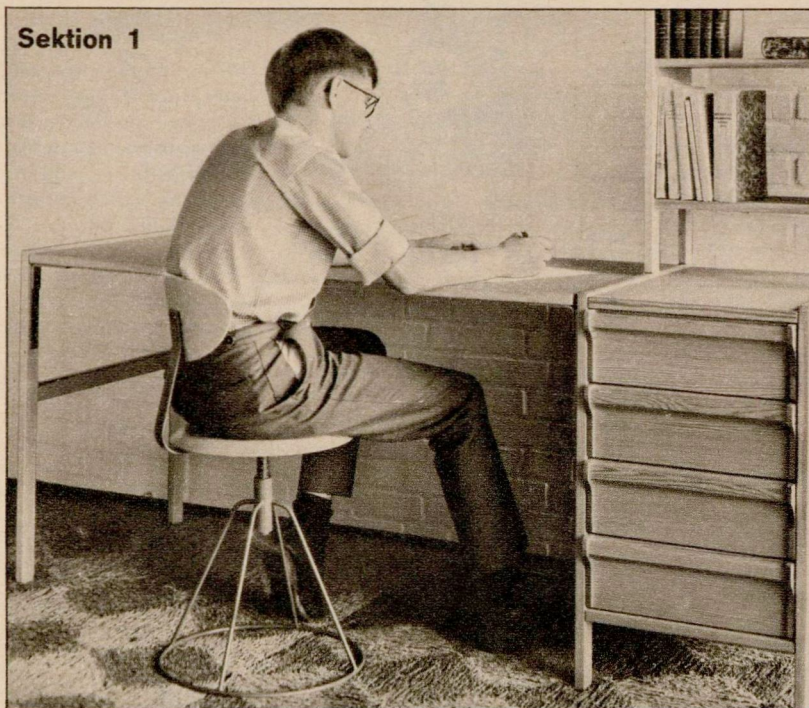
Zinck's

Rive med Lugekniv

Fjerner let
det sidste
Ukrudt

VÄXA MED LÄXA

Sektion 1

Sektion 1 omfatter:

Støtteben 28,-, plade 125 cm 83,-, beslag 28,-, sideskab 213,-, reol 74,-, stol 65,-, i alt kr. 491,-.

Sektion 2 omfatter:

Støtteben 28,-, plade 85 cm 65,-, lampe 67,-, sideskab m. skuffer 205,-, beslag 28,- og taburet kr. 49,-, i alt kr. 442,-.

Sektion 3 omfatter:

Reol 90,-, legeskab med 2 døre 263,-, legetøjsskuffe på hjul 71,-, i alt kr. 424,-.

**Møblerne sælges også på
HB's reelle ratebetingelser:**

Eksempel: Sektion 2 til kr. 442,-

udb.	+ antal mdr.	å kr.	ialt
75,50	• 5	• 75,50	• 453,00
51,50	• 8	• 51,50	• 463,50
50,00	• 11	• 38,00	• 468,00
25,50	• 18	• 25,50	• 484,50
20,00	• 24	• 20,00	• 500,00

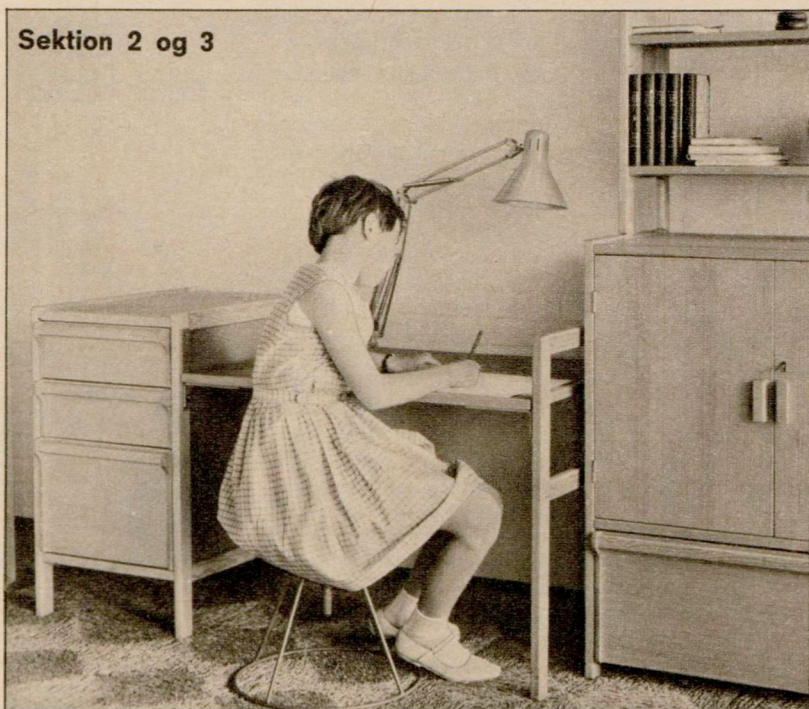
- og så får De endda dividende

Sælges fra HB-møbler:

Nørrebro Runddel,
Nørrebrogade 124, NOra 2073
Vesterbrogade 39, VEster 8209

Sektion 2 og 3

Denne svenske møbelserie hedder »Växa med Läxa«. Den er fremstillet af smukt fyrretræ, og pladerne er belagt med blåt linoleum. Både stole og borde kan indstilles til forskellige højder.

forbruger nyt

redigeret af Bodil M. Begtrup

ven med peberfrugt

For 50-60 år siden var tomater en sjældenhed herhjemme, og kun få brød sig om dem. Nu kan de ikke undværes.

For 10-15 år siden tog danske gartnere for alvor dyrkningen af peberfrugt op. I de forløbne år har den langsomt, men sikkert fået stadig flere tilhængere. Nu sælges der i København ca. en million peberfrugter om året, og det er et sikkert tegn på deres popularitet, at peberfrugten nu også findes i Brugsens grøntsagsdiske over hele landet.

Peberfrugt er i familie med tomat, og bruges på ganske samme måde. I syden dyrkes den på fri-land, og da den er meget billig, velsmagende og sund, hører den til i hverdagskosten. Da den også er meget robust og holdbar og egnet til eksport, kan man undre sig over, at vi ikke i højere grad ligesom svenskerne, importerer peberfrugterne, så de kunne sælges lige så billigt som i Sverige. Herhjemme dyrkes de i drivhus, selv om de er faldet meget i pris de sidste år, er det stadig ikke nogen helt billig grøntsag.

smagen mild og pikant

De unge peberfrugter fås i forskellig størrelse, og som regel er de mørkegrønne. Hvis frugterne

salater, f. eks. hovedsalat eller kartoffelsalat med mayonnaise eller marinade. Små pebere fyldes med blød ostemasse eller ostecreme, afkøles og skæres i skiver. De smager dejligt og pynter fint i en ostanretning.

Men prøv dem også kogt eller stegt. En jævnt stor peber er tilstrækkelig i en sammenkogt ret til 4-5 personer. Peberne flækkes, stilk og kerner fjernes og peberen skæres i strimler og koges med i retten. De egner sig både til kød-, fiske- og fjerkræretter.

Skal peberfrugten ristes, skæres den i lidt bredere strimler, ristes på panden i olie eller smør/margarine 2-3 minutter på hver side, krydret med lidt salt. Det er en fin garniture på forskellige æggeretter, kød-, fiske- og fjerkræretter samt til ris eller spaghetti.

farserede peber

Halverede peberfrugter kan farses med forskelligt fyld f. eks. af stuede kød- og fiskerester eller fars af forskellig slags, risotto, stuede svampe og meget andet. Peberen halveres og gøres i stand som før omtalt, dyppes et øjeblik i kogende vand (blancheres) og lægges i et velsmurt ildfast fad. Peberne fyldes, og uden om lægges bløde, halverede tomater, eventuelt løg i tykke ski-

får lov at hænge på planten, modnes de mere og bliver efterhånden røde eller gule. Der er næsten ingen forskel i smagen, men de røde er nok så dekorative i maden som de grønne og gule. Peberfrugt sælges stadig stykvis og prisen varierer efter størrelsen.

Peberfrugt har et stort indhold af A-vitamin og er dertil den C-vitaminrigeste frugt, der findes. Den har en meget mild, men udpræget pikant smag, og den kan spises rå, kogt eller stegt. De fleste kender den kun rå, skåret i strimler og blandet i forskellige

ver. Over fyldt drysses eventuelt lidt rasp og smørklatter, og peberne gratineres i ovnen ca. ¾ time ved 200 grader.

Men kan også servere de fyldte pebere i en slags risotto, idet der drysses f. eks. en halv kop ris i det ildfaste fad med 1½ kop kogende vand tilsat tomatpuré, salt, peber og eventuelt lidt krydderurt. Når peberne er færdige, er risen også mør.

Dette er kun få eksempler på de mange måder, peberfrugt kan bruges, men sæt bare fantasien i sving, og De vil blive peber-fan.

Ned med mug og skimmel

Frisna er fremstillet af FDBs krydderimølle i Viby. Det er beregnet til konservering mod mug, skimmel og gæring i sød og sur syltning og til madvarer, der i mild og fugtig luft let skimler, som f. eks. frugtgrød. Frisna koster 1,58 kr. for 350 ml, hvilket er billigt i sammenligning med tilsvarende produkter med samme konserveringsevne. Der er udførlig brugsanvisning på Frisnas plastflaske, og skruelåget kan bruges som mål svarende til en halv barneskefuld.

Gelanito er også et krydderimølleprodukt. Det indeholder gele-dannende stoffer, der sikrer, at marmelade og gelé bliver fast og stiv. Gelanito fås til gelé i breve à 20 g til 65 øre, beregnet til en liter frugtsaft + sukker, og til marmelade også i 20 g breve til samme pris og beregnet til 1½ kg frugt + sukker. Til marmelade fås Gelanito også i breve med 66 g til 1,80 kr., beregnet til 5 kg frugt + sukker.

Ved tilsætning af Gelanito til marmelade nedsættes kogetiden (den skal ikke koge ind), og sukker kan anvendes efter smag, uden at marmeladen bliver for tynd. Ja, man kan ved tilsætning af Marmelade-Gelanito koge marmeladen helt uden sukker og søde med sødetabletter, hvilket har betydning for dem, der skal holde kalorieforbruget nede. Da Gelanito er tilsat konserveringsmiddel, bør der af smagsmæssige grunde ikke tilsættes mere til syltetøj.

Også Gelanito er betydeligt billigere end tilsvarende produkter i samme kvalitet.

Set i brugsen

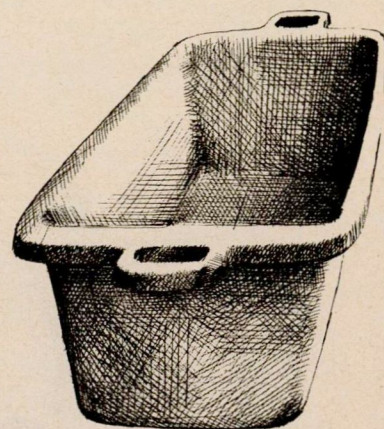
en råkostriver

kaldet Risa til 4,15 kr. for både rivelåg og skål. Rivelåget er hvidt af den meget hårde plast Luran, skålen er af hård polyætylén (Hostalen), meget rummelig (18,5 cm i diameter). Den fås i rene, klare farver. Råkostriveren er gennemprøvet i FDBs prøvekokken, som finder den nem både at arbejde med og at gøre ren.

Om efteråret er råkost allerbedst, fordi frugt og grøntsager er så friske, sprøde og saftspændte. Revne, uskrællede æbler og gulerødder blandet med lidt rosiner er en af de bedste råkostsalater, og ikke mindst børn er helt vilde med den. Fyld serveringsskålen med råkostsalat til børnene, når de kommer fra skole. Marinade er uundværlig til æble/gulerodsalaten, men et stykke groft rugbrød med smør på smager godt til den.

to store plastbaljer

der rummer 65 liter (31 kr.) og 90 liter (39,85 kr.). De er gule og af meget svær, formstabil, hård polyætylén (Hostalen), som tåler kogende vand og indtil 40 graders kulde. De er velegnede som vaskbaljer, skyllekar, badekar til større børn samt til mange formål i landbruget.

* Jeg har anskaffet mig en *Major el-boremaskine*. Der er meget tilbehør til den, så maskinen er et særdeles nyttigt stykke værktøj. Jeg kunne dog ønske at brugsanvisningen, der følger med *tilbehøret*, var på dansk ligesom den, der følger med selve boremaskinen. Hvad mener Forbruger-Nyt? spørger B. Andersen, Bavnevang 44, Brønshøj.

* Vi mener ganske som B. A. Vi kan fortælle, at det gør vor isenkramafdeling også. Derfor er danske brugsanvisninger under udarbejdelse. De kommer formentlig nu til efteråret. Så snart de er i handelen kan de hos den pågældende leverandør rekvireres gratis af alle, som har købt Major-boremaskinens tilbehør med brugsanvisning på „udenlandsk“.

B. Andersen får de 35 kr. tilsendt.

HUSMORRÅD

Hvis man drysser FDBs *læskedrikpulver* i en kagedej, får den en fin frugtsmag enten af appelsin, ananas eller hindbær.

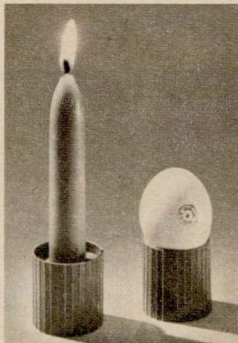
De pæne riflede Minutpulverkaffeglas kan bruges til daglige drikkekrus, jævningsrystere, tandkrus og til at stille blyanter og kuglepenne i – også som små blomstervaser er de gode.

BØRN drikker meget mere *mælk*, hvis man drysser lidt af FDBs *læskedrikpulver* i mælken, rører det godt rundt og serverer mælken med sugerør.

De store *Topping-flaskers* *skruelåg* egner sig glimrende som æggebæger, og vendes de, har man en fin lysestage.

Dette er udpluk af en række råd, som husmødre har fortalt os. Vi takker for de mange gode råd.

De *blå målebægre* i Super-Blenda poserne er gode at fryse is i til børnene. De vaskes først grundigt og skylles i Majoren-vand, så forsvinder duft og smag af sæbe. Portionen er lige passende, og isen ser pæn ud i de blå bægre. (Ikke færre end tre husmødre har skrevet herom.)

SUPER SKRUB DESINFICERER

* Jeg ved slet ikke, hvordan jeg tidligere har klaret mig uden Super Skrub, skriver fru Nielsen, Bystævnevej 51, Odense. Blot vil jeg gerne vide, om Super Skrubs desinficerende virkning er øjeblikkelig, eller om tingene skal stå lidt „i blød“?

* Vi har forelagt Viby fabrikernes laboratorium spørgsmålet. Her svares, at den tid, der tager at rense køkkenvask, spande, kar o. lign. med Super Skrub, er tilstrækkelig til, at den desinficerende virkning bliver effektiv. Fru Nielsen får de 35 kr. tilsendt.

KAKAO-EKSTRAKT

* Inger Frandsen, Gundsølle, efterlyser en tidligere trykt opskrift på kakaoekstrakt, for hun mener, at mange vil være glade for at få den opfrisket.

* Opskriften lyder: 125 g FDB kakao, 250 g sukker og 3 dl vand. Sukker og kakao blandes i en gryde, vandet røres i og det hele får et opkog under piskning. Ekstrakten afkøles og opbevares i køleskab eller andet koldt sted. Bruges til hjemmelavet kakaomælk – kold eller varm.

Krucker

Forbruger-Nyt er tit spurgt, om de store 2 og 5 liters *plasteddikedunke* kan bruges til saft og syltning. Det kan de udmærket. Det har den fordel, at den tid spares, der tager at gøre saftflasker rene og proppe dem til. Flere læsere har fortalt os, at de skærer den øverste del af plastdunken, så den kan bruges som syltekrukke til surt og sødt.

I øvrigt har Brugsen de udmærkede og meget billige *husholdningssyltekrukker* i hvid plast med låg. FDBs prøvekokken garanterer, at de hverken afgiver lugt eller smag til indholdet. Krukkerne fås til 2, 3 og 5 liter.

KAREN KOKS TARTELETTER

Se farvefoto næstfølgende side

Hors d'œuvres TARTELETTER

15 Karen Koks tarteletter. Fyld: Grøn salat, 1 lille blomkålshoved, 2 poser Danefrost rejer, 100 g mayonnaise, ½ dl fløde, ¼-1 spsk. citronsaft, ¼ tsk. engelsk sauce, ¼ tsk. FDB paprika.

Blomkålshovedet koges i let saltet vand ca. 10 minutter. Deles i buketter. Rejer optøes. Mayonnaise røres op med fløde, citronsaft og krydderier. I bunden af tarteletterne lægges strimler af grøn salat. Derover fordeles rejer og blomkålsbuketter. Øverst hældes lidt mayonnaisesauce.

Oste TARTELETTER

6 Karen Koks tarteletter. Fyld: 2 æg, 4 spsk. mælk, ¼ tsk. salt, 1 tsk. kartoffelmel, 4 spsk. parmesanost.

Alt til fyldet piskes sammen. Æggemassen fordeles i tarteletterne. Sættes i ovnen ved god varme (200 grader) ca. 15 minutter. Halve ferskner skåret i både kan lægges i tarteletterne inden æggemassen hældes i.

Muslinge TARTELETTER

15 Karen Koks tarteletter. Fyld: 1 ds. FDB tomat- eller champignonsuppe, ½ dl fløde, 2 spsk. muslingelag, 1 pk. Danefrost eller ½ kg ds. mellemfine grøntsager, 1 ds. muslinger, salt, peber, evt. 1 æggeblomme.

Den ufortyndede suppe varmes op med fløde og muslingelag. Grøntsager og muslinger tilsættes. Varmes igennem. Stuvningen smages til med salt og peber. Tarteletterne luges og fyldet fordeles heri. Anvendes frosne ærter, koges de et par minutter i suppen før muslingerne tilsættes. Suppen kan legeres med æg.

Tims TARTELETTER

15 Karen Koks tarteletter. Fyld 1 ds. FDB aspargessuppe, ½ dl fløde, 1 pk. Danefrost eller ½ kg ds. mellemfine grøntsager. Ca. 200 g kogt høne (rest), salt, peber, 1 æggeblomme.

Den ufortyndede suppe blandes med fløde og varmes. De frosne eller henkogte ærter og småskåret honsekød tilsættes og varmes igennem. Smages til med salt og peber. Lige før serveringen læres stuvningen med æggeblommen. Tarteletterne luges og fyldet fordeles heri.

Jyde TARTELETTER

15 Karen Koks tarteletter. Fyld 1 ds. FDB jydegrøde eller 1 ds. FDB hachis, 125 g champignons, 1 rød eller grøn peberfrugt eller fire hårdkogte æg, salt.

Jydegrøde eller hachis varmes. Champignons renses og skæres i skiver. Peberfrugten skræbes fri for kerner og skæres i strimler. Champignons og peber blandes i (hold lidt tilbage til pynt). Retten smages til. Tarteletterne luges og fyldet fordeles heri. Pyntes med peberfrugtstrimler. Anvendes æg, kan fyldet kryddes med 2-3 spsk. hvidvin.

Dessert TARTELETTER

10 Karen Koks tarteletter. Fyld: 1 pk. Danefrost jordbær, ¼ l creme fraiche. Pynt: ananasstykker.

De optøede jordbær fordeles i tarteletterne. Creme fraiche lægges over bærrene. Der pyntes med ananas.

mere
FRITID
gennem bedre indkøb

De sætter pris på at få noget for Deres penge - være overbevist om, at De har fået den bedste kvalitet til den fordelagtigste pris. Derfor bør De altid først gå i Brugsen!

CIRKEL THE

DET BEDSTE MAN KAN
SKÆNKE SIG!

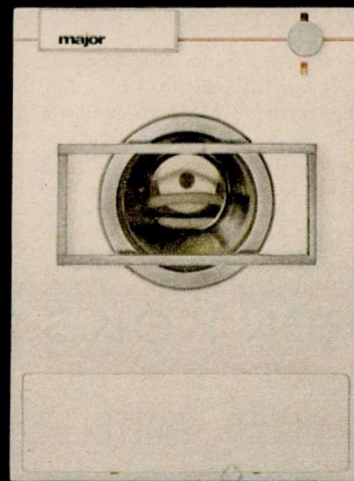
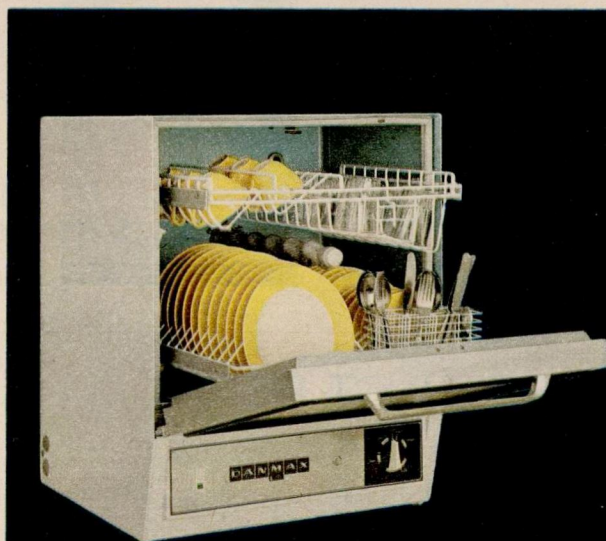
Cirkel The er en blanding af fine high-grown Darjeeling theer fra Himalaya, der giver en herlig, aromafyldt the, som alle thekendere vil nyde.

Let at bage

Chokoladekage med ananas

200 g Safir mel
50 g Cirkel kakao
1 tsk. FDB natron
300 g sukker
100 g Tre Kroner margarine (stuetemperatur)
1 ds. ananasmos (383 g)
1 dl mælk
3 æg

Mel, kakao og natron blandes sammen. Sukker, margarine, ananaslage og mælk kommes i. Dejen røres i 2 minutter. De sammenpiskede æg tilsættes. Alt røres atter 2 minutter. Ananasmosen blandes forsigtigt i til sidst. Dejen hældes i en lille brædepande eller gratinfad (20 x 30 cm). Bagetid: ca. 40 min. ved jævn varme (175°)

DANMAX

OPVASKEMASKINE

Er De led og ked af at spille tid på uromantisk opvask, så er den fuldautomatiske Danmax-opvaskemaskine svaret **1435,-**

major

VASKEMASKINE

Med en fuldautomatisk MAJOR vaskemaskine kan De sige Deres vaskeproblemer farvel. - Vasker ALT **1985,-**

BRUGSEN

VI MØDES I BRUGSEN OG FÅR DEL I DIVIDENDEN

tarteletter

**KAREN
KOKS
MAD**

Karen Koks tarteletter er med rette berømte for at være sprøde og velsmagende. Der er 15 tarteletter i en karton til 1,48, det er da billigt for en kvalitetsvare. Med en karton tarteletter i huset kan smårester af kød, fisk, fjerkræ, frugt og grønt hurtigt forvandles til lækre små retter, og skal der med kort varsel stables en finere middag på benene, så er tarteletter hjælpen til en tiltalende forret eller osteret eller dessert. På side 23 står Karens Koks opskrifter på utraditionelt og meget hurtigt tilberedt tarteletfyld.

TEDDY
VENTILSUT
med skumgummi

**BLIVER
ALDRIG
FLAD**

Ringen kan ikke knække
TEDDY VENTILSUT er en ny, praktisk sut.
Den kan ikke blive flad, for den lille ventil
indeni giver luften fri passage
*Og på grund af det lille skumgummiindlæg
kan sutten heller ikke bides over af den lille*
Dansk patent nr. 93868

TRÆT TØJ
BLI'R SOM NYT
og strygningsen går som en leg
med

crackfree
vaskestivelse

tid til at tale om tingene

Når der skal løses økonomiske spørgsmål, sætter vi en ære i at give kunden den bedste og grundigste vejledning. For os er ingen problemer betydningsløse. Vi stiller altid hele vor erfaring til rådighed - det er jo det, vi er her for.

I videst muligt omfang lader vi maskinerne udføre det manuelle arbejde, så har vi mere tid til at hjælpe Dem.

Så enkelt er det!

ANDELSBANKEN
hvor venlig kundebetjening er en selvfølge

EN GOD

til efterfølgelse på alle

- seks stykker smørrebrød, en øl... og så for femten kroner benzin...

Ekspedienten i marketenderiet på B. & W.s skibsværft i København løfter ikke et øjenbryn. Han slår posterne ind på kasseapparatet, og kunden får sine varer. Dog - i stedet for benzin får han nogle værdikuponer. De gælder som betaling ved marketenderiets egen benzintank.

Skibsværftets kooperative marketenderi er simpelt hen i gang med at indrette et „bil-marketenderi“. Der er god brug for det. Dagligt kommer der mellem 700 og 800 biler til denne, Danmarks største arbejdsplads. Parkeringsplads for arbejdsstabs biler er et kildent problem. Når det overhovedet kan løses, skyldes det, at der ustandseligt fyldes op ud i Øresund og således skaffes nyt land til parkeringsformål. Endnu sælger marketenderiet kun benzin, men meningen er at udvide denne service til også at omfatte smøre- og vaskehal, delvis efter selvbetjeningssystemet.

Marketenderiet på B. & W. er kooperativt. Det er i sin tid oprettet af arbejdsstyrken, og det ledes af denne. Sådan set er der altså intet overraskende i, at et kooperativt marketenderi vil betjene arbejdstabens biler. Og hvad er mere nærliggende end at denne opgave løses i nært samarbejde med brugsforeningernes og bykooperationens olieselskab OK, hvis store tankskibe regelmæssigt passerer skibsværftet på deres vej til og fra OKs lagre i Københavns benzinhavn.

Betjeningssystemet for benzinsalget er ganske enkelt. Man køber værdikuponer ved marketenderiets kasse og betaler med dem ved OK tanken. Men det kan naturligvis let medføre kødannelser, når mange biler samtidig skal ud fra parkeringspladsen

tørre arbejdspladser

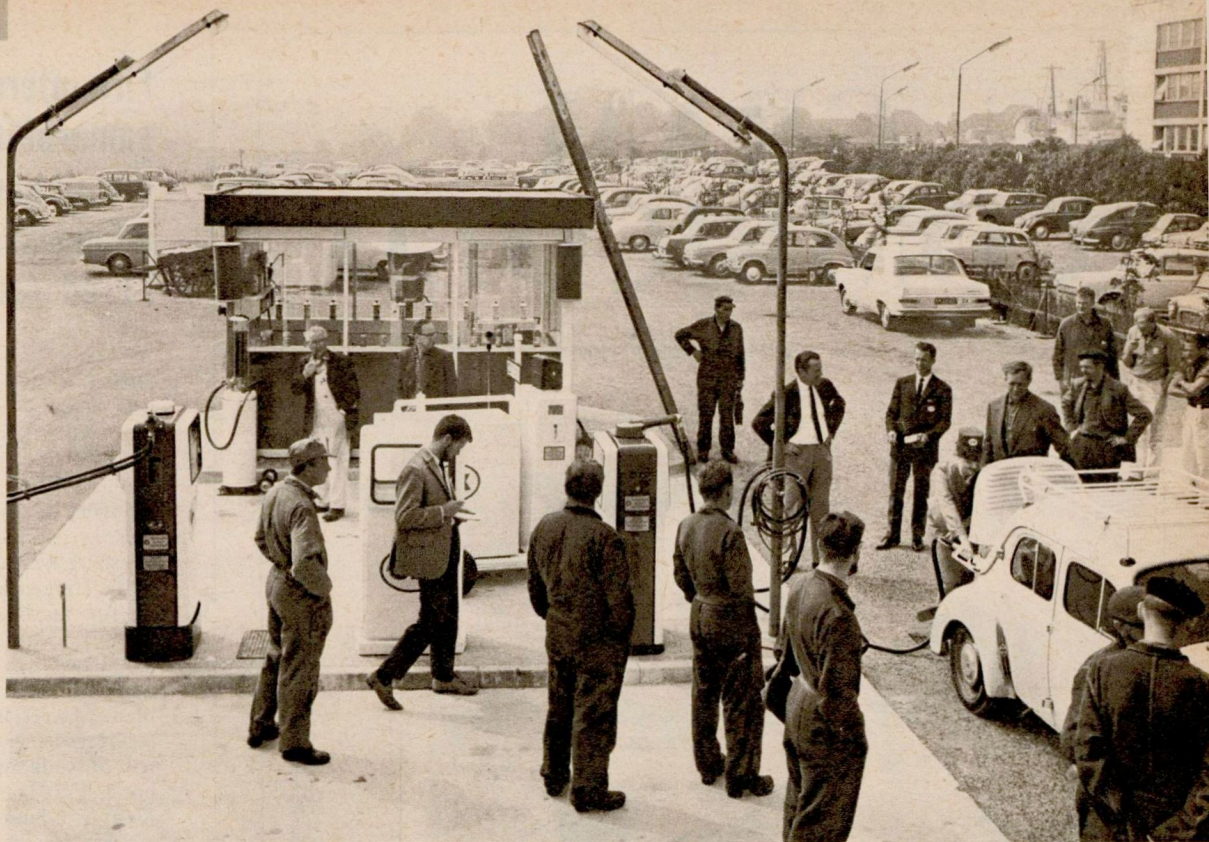
og mange samtidig vil have benzin påfyldt.

Derfor er der indført et system, så betjeningen kan ske i selve arbejdstiden. På værdikuponerne skrives bilens nummer samt bogstavet på den „gade“, i hvilken bilen er parkeret. Parkeringspladsen er nemlig opdelt i „gader“ med hvert sit bogstav. Der skrives også, om det skal være almindelig, super eller olieblandet benzin. I løbet af arbejdstiden kommer en omkringkørende „tankvogn“ til den parkerede bil, som står opfyldt, når medarbejderen skal hjem.

Dette system fungerer kun i dagtimerne. De, der er på nathold, kan naturligvis også få OK benzin. Men de må

betjene sig selv ved en automattank, der giver benzin for hver indkastet femkrone. De aller mindste køretøjer – knallerterne – er der også tænkt på. De får olieblandet benzin ved en lille automat, hvis mindstesalg er en krone.

OK-tanken hos B. & W. byder den store arbejdsplads' mange kørende medarbejdere mange fordele. For det første kommer der OK benzin i tanken. For det andet spares tid. For det tredje spares penge. Der er økonomisk fordel forbundet med købet af OK benzin ved marketenderiets tank.

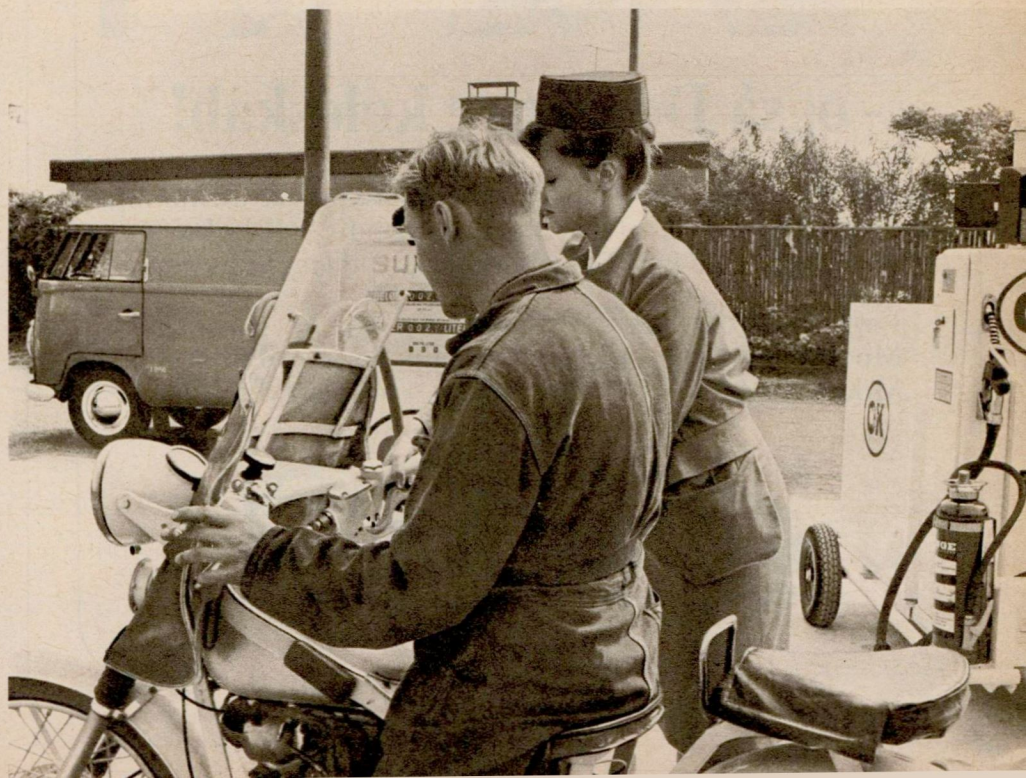

B. & W. staben får sikkert stor glæde af det kooperative marketenderis gode initiativ. Ideen er ikke patentbeskyttet. Der er mange virksomheder med kooperative marketenderier, der kan benytte ideen fra B. & W.

Der fyldes op fra OK tanken på parkeringspladsen ved B. & W.s skibsværft i København. Tanken er oprettet af det kooperative marketenderi på skibsværftet til betjening af de mange biler, der dagligt kommer hertil. Parkeringspladsen er stor, men ikke stor nok. Der skaffes mere plads ved opfyldning i Øresund.

I det kooperative marketenderis store hal på B. & W.s skibsværft er der plads til hundreder, men det betjener også en vældig arbejdsplads. Marketenderiet er i sin tid oprettet af arbejdsstaben, som også leder det. (Herunder t. v.)

Der fyldes OK super på tanken i motorcyklen. Men i de fleste tilfælde sker påfyldningen ambulantly i løbet af arbejdsdagen. Til dette formål har marketenderiets benzintank nogle små „tankvogne“ som den, der ses yderst til højre på billedet herunder.

GRAM COMBICOLD

- også Deres nye køleskab!

Masser af velindrettet plads. — Fuldautomatisk afrimning, der virkelig passer sig selv. — Stor, selvstændig frostboks i bunden af skabet. Her kan De selv nedfryse og langtidsopbevare.

Vælg mellem 2 praktiske størrelser:

Model KF 140 = 113 liter køling + 27 liter dybfrost

Model KF 200 = 160 liter køling + 40 liter dybfrost

DER KAN VÆRE MANGE KILO I ET
GRAM
BRØDRENE GRAM A/S VOJENS

Fire internationale samarbejdsorganer og tolv nationer til u-landskonference i Fredensborg

DER forestår en særdeles betydningsfuld konference om andelsbevægelserne i udviklingslandene. Det er en konference af en art, som aldrig tidligere har været afholdt. Den danske regering er indbyder til konferencen, som indledes den 6. september på Store Kro i Fredensborg og varer fem dage ialt.

Regeringen har indbudt eksperter fra de fire nordiske lande samt fra Tyskland, Frankrig, England, Schweiz, Polen, Israel, USA og Canada — ialt tolv lande — til denne konference på „højt plan“. Hvert land repræsenteres af en regeringsdelegat og et medlem af ledelsen af vedkommende lands andelsforbund. Fra dansk side deltager sekretær *Kastoft*, u-landsstyrelsen, og generalsekretær *Clemens Pedersen*, Andelsudvalget.

Men foruden denne nationale repræsentation kommer der også en international, nemlig repræsentanter for fire internationale samarbejdsorganer, der alle er engageret i arbejdet i udviklingslandene. Andelsbevægelsens internationale samarbejde repræsenteres af Det Internationale Andelsforbunds direktør, *Mr. W. Alexander*, London. De tre andre er FNs levnedsmiddelorganisation (FAO), Det Internationale Arbejdsbureau (ILO) og organisationen for Europæisk Økonomisk Samarbejde (OECD). Hver på sit felt udfører disse fire organisationer et betydningsfuldt arbejde til fremme af andelssamarbejdet i udviklingslandene.

Af programmet fremgår med stor tydelighed, at formålet med konferencen er begrænset til en erfaringsudveksling mellem de tolv bidragydende nationer og de fire internationale samarbejdsorganer. Forhandlingerne starter med en beretningsafleggelse. Først de fire internationale organisationer og derefter de tolv lande hver for sig beretter om deres specielle indsats i u-landene, og i de følgende møder drøftes blandt andet spørgsmålet om udvælgelse og uddannelse af ledere i u-landenes andelsbevægelser samt de metoder, der findes bedst egnet til at bringe de forskellige virksomhedsformer i overensstemmelse med hverandre.

Professor *P. Nyboe Andersen*, u-landsstyrelsens formand, er konferencens formand, mens kontorchef *Aage Bo*, FDBs oplysningsudvalg, er konferencens generalsekretær. Det danske udenrigsministerium er vært ved konferencens velkomstmiddag og åbner konferencens for-

Danmark som initiativtager til koordineret andelsindsats i udviklingslandene

handlinger. Selv om der ikke bliver megen tid til andet end forhandlinger, vil konferencens deltagere dog aflægge besøg i nordsjællandske andelsvirksomheder og brugsforeninger samt i FDBs hovedkontor i Herstedvester. Desuden er Andelsudvalget vært ved konferencens afslutningsmiddag.

Denne conference kommer som den første i sin art i stand, efter at mange lande i mere end ti år har bidraget til fremhjælpning af udviklingslandenes andelsbevægelser. Idéen til konferencen er sådan set kommet af sig selv, efter at man, ikke mindst her i Danmark i elleve år i træk, har afholdt kurser i andelsbevægelse. I lige så lang tid har problemet stået på dagsordenen på internationale andelskongresser.

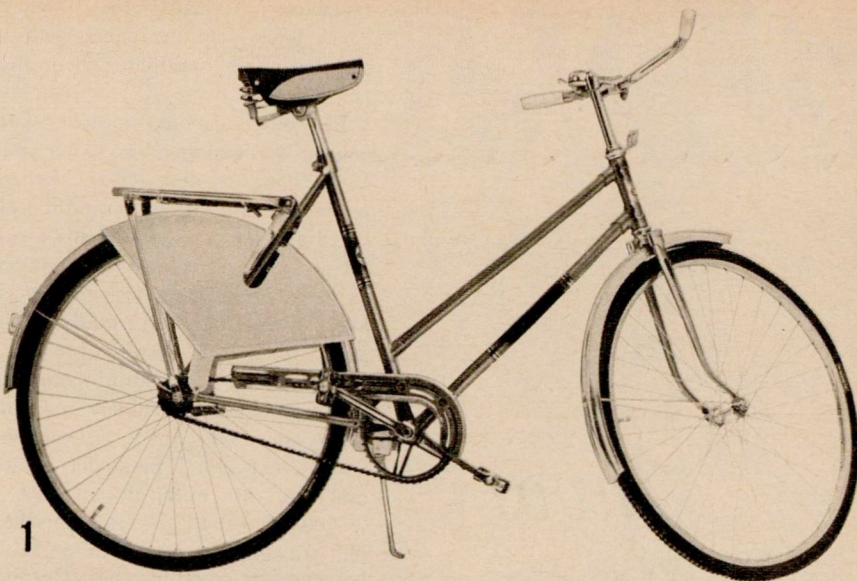
Uddannelse – et hovedproblem

Forud for denne conference har et nyt andelskursus for 25 u-landsrepræsentanter været afholdt på Krogerup højskole fra 1. til 23. august. Dette kursus kommer til at indtage en ganske særlig plads i rækken af de andelskursus, som har været afholdt her i landet. Deltagerne var nemlig alle folk med samme hovedopgave: oplysning og uddannelse.

Denne nye form for andelskursus i Danmark blev indstiftet sidste år – i Afrika. Under et „genopfriskningskursus“ – afholdt i Uganda for afrikanere, der har været blandt deltagerne i tidligere års andelskursus i Danmark – rejste kursuslederen, kontorchef Aage Bo spørgsmålet: *Hvad kom der egentlig ud af deltagelse i andelskurserne i Danmark?* Som resultat af drøftelserne herom blev det foreslået, at der fremover i Danmark skulle arrangeres specialkurser, som behandlede enkelte og afgrænsede emner. Det første, som nyligt er afsluttet, har taget sigte på uddannelse af ledere og tillidsmænd.

De 25 deltagere i dette specialkursus kom fra alle tre verdensdele med udviklingsproblemer: Puerto Rico (Latin Amerika), Tunesien, Ægypten, Dahomey, Elfenbenskysten, Mali, Nigeria, Senegal, Tanzania, Uganda (alle afrikanske lande) desuden Jordan, Pakistan, Indien, Ceylon, Thailand, Malaysia og Philippinerne (Asien).

Styrelsen for teknisk samarbejde med udviklingslandene var arrangør af dette andelskursus i samråd med to FN organer, nemlig Det Internationale Arbejdsbureau og FNs levnedsmiddelorganisation.

1

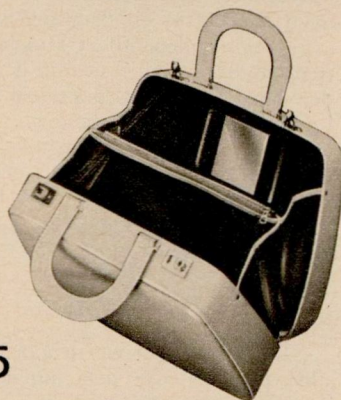
2

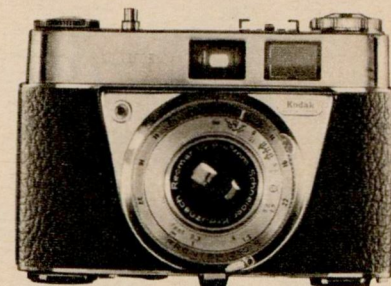
3

4

5

6

1. SPEED letvægtscykel. Blågrøn, bronze eller sort med specialstaferinger, skærme og fælg i letmetal. Komplet med udstyr: lås, bagagebærer, frakkeskåner og støtteben 310,-. På ANVA konto: 1 udb. og 9 mdr. 32,50.

2. MAJOR rejseskrivemaskine – vor tids fyldepen, velegnet til brug både i hjemmet og skolen. 12 mdr.s fabriksgaranti. Med kuffert 285,-. På ANVA konto: 1 udb. og pr. mdr. 30,-.

3. Dameure, mange elegante modeller, f. eks. som ill. i 20 micron guld-double med lænke, 17 stens Schweizerværk og incabloc 215,-. På rentefri konto: 1 udb. og 6 mdr. 31,-.

4. RIKKA herreur, moderne kvalitets-ur med automatisk optræk og dato. 30 stens Schweizerværk med incabloc, i helstål eller 20 micron gulddouble 240,-. På rentefri ANVA konto: 1 udb. og 6 mdr. 34,50.

5. Beauty box, ny elegant model, rummelig og i meget lækker udførelse, off white med rødt silkefoer 79,25.

6. KODAK Retinette I.A. Det moderne småbilledekamera 24x36 til sort/hvid og farvefilm. Forsynet med storbilledsøger med lysramme, prontorlukker indtil 1/250 sek. samt selvudløser 209,-. På rentefri ANVA konto: 1 udb. og 6 mdr. 30,-.

TELEFON 15 12 15

ANVA

BØRSEN

hvor
en
hånd-
bevægelse
betyder
millioner

HVER eftermiddag kl. 13 – i hvert fald på ugens første fem hverdage – står der bogstaveligt taget hundreder af millioner kroner på spil.

På dette tidspunkt indledes kursnoteringen af obligationer og aktier på Københavns børs, og dette er i virkeligheden en prisfastsættelse af stor samfundsøkonomisk betydning. Det ser umiddelbart måske ikke ud af så meget, når vi dagen efter læser i aviserne, at f. eks. obligationerne er gået et kvart eller et halv eller måske endog et helt point tilbage. Men hør blot:

Alene realkreditinstitutionerne (dvs. kredit- og hypotekforeninger og andre, der giver lån mod pant i fast ejendom), har obligationer ude i markedet for tilsammen omkring 30 milliarder kroner – altså 30.000.000.000 kr. Hvert points kursfald eller -stigning for en sådan obligationsmasse betyder en øjeblikkelig værdiforandring henholdsvis ned eller op – på omkring 300 millioner kroner, og i øvrigt noteres jo også andre værdipapirer på Børsen. Så vist er det mange penge, der står på spil, når den daglige børsnotering åbner.

Når bare brøkdeler af points kan have så stor økonomisk betydning her hos os, så er der rigtignok endnu større følsomhed og endnu større summer på spil, dér hvor spekulatøren har virkelig bevægelsesfrihed.

Tag som eksempel forholdene i *Wall Street*, der er de amerikanske aktiebørsers hovedkvarter. Her måtte børsledelsen for nylig iværksætte en undersøgelse for at afsløre bagmændene til et kursskred, der kostede milliardbeløb – nemlig de rygtesmede, der havde påduttet præsident Johnson et hjerteanfald. Et sådant rygte vil – hvad enten det er falsk eller ægte – altid trykke de amerikanske aktiekurser ned, med det resultat at nogle taber, mens bagmændene ved at spekulere i kursfaldet kan indkassere store fortjenester.

Den „interne“ fidus

Således som her nævnt kan aktiekurserne altså påvirkes over hele linjen. Der er naturligvis andre faktorer, som på lignende måde virker i almindelighed – men lad os gemme dem lidt. Her er et eksempel, der kan vise, hvordan den mere håndgribelige børspekulation kan finde sted i spekulatørens „fædreland“, USA.

Tidligere i år var børsghaden *Wall Street* i oprør. Talrige aktiekøbere følte sig snydt og bedraget, og de statslige børsmyndigheder måtte gå i gang med en gennemgribende undersøgelse. Allerede inden affæren var rigtig klarlagt, bragte den en afslutning på USAs vicehandelsminister *Herbert Klotz'* politiske liv.

Baggrunden var denne:

I november 1963 opdagede selskabet *Texas Gulf Sulphur Co.* store forekomster af zink og kobber i den canadiske provins *Ontario*. Gennem fem måneder holdt selskabets ledelse denne opdagelse hemmelig – og benyttede tiden til at opkøbe egne aktier, der da var til at få for små penge. Den 12.

april 1964 udsendtes en meddelelse om malmfundet, der blev betegnet som skuffende lille. I de følgende fem dage skilte småkapitalister sig af med i alt 250.000 af selskabets aktier. Og den 16. april fulgte en pressemeddelelse med sandheden om malmfundet!

Den børsnoterede pris for en *Texas-Gulf*-aktie steg nu fra 17 dollars over 34 dollars til – kort tid efter – 58 dollars. De spekulanter, der havde haft adgang til interne oplysninger, hentede her milliongevinster hjem. Blandt dem, der fik og benyttede sig af et godt tip, var førnævnte minister *Klotz* og det velrenommerede finansieringsfirma *Morgan Guaranty Trust Co.*

Spekulatøren var klart ulovlig. Den amerikanske børsstyrelse slår nu hårdt ned på synderne – selv om det altså sker med nogen forsinkelse – for den slags fiduser må man skam ikke bruge børsen til.

Kunne det ske herhjemme?

Der er i og for sig ikke noget til hinder for, at en lignende spekulation kunne søges gennemført i Danmark. Det er givet vis også sket, ganske vist i mere beskedent, dansk målestok. Men det anses ikke for noget fint trick at udnytte interne informationer fra de forskellige selskabers „inderkreds“ til børspekulation med personlig berigelse for øje.

Og i hvert fald kan en sådan form for spekulation ikke opnå noget større format i Danmark, før der vil blive lagt mærke til den. Den danske børshandel med aktier har nemlig et så beskedent omfang, at større salg eller opkøb i et bestemt selskabs aktier øjeblikkeligt ville blive bemærket og kommenteret.

Udviklingen i aktiernes kurser er snarere påvirket af andre ting end den rene spekulation.

En forventning om det kommende udbyttes forhøjelse kan således bidrage til at stimulere aktiekursen for det pågældende selskab. Noget lignende gælder, hvis det anonyme begreb „Børsen“ regner med en snarlig kapitaludvidelse, hvorved de gamle aktionærer bliver i stand til at købe nye aktier i selskabet til en særlig fordelagtig pris. Men – det er ikke så sikkert som tidligere, at denne forventning giver kursgevinst. Den såkaldte „tegningsret“ til en ny aktie kan blive uden værdi i disse tider, fordi der ved nytegningen i alle tilfælde kræves en vis konstant indbetaling, som under den gældende likviditets- og kreditstramning kan være vanskelig at skaffe til veje.

Andre pludselige, men mere generelle faktorer kan påvirke aktiekurserne – således f. eks. meddelelser om nye aktiebestemmelser for aktieselskaber, eller oplysninger om almindelig stramning eller lettelse af den økonomiske politik. Også forholdene på verdensmarkedet spiller ind. F. eks. kan uroligheder selv i fjerne egne af verden påvirke danske selskabers eksportsalg eller råvareforsyning, eller fragtforholdene for danske skibe – og påvirker straks også kurserne for de pågældende danske selskabers aktier. Råvareprisernes udsving er en anden, meget vigtig faktor.

Inflations-, forsikring“

For det enkelte, velkonsoliderede selskab sker almindeligvis år for år en stigning i kursen på dets aktier. Dette har intet med spekulation at gøre. Det er simpelt hen udtryk for, at hver enkelt aktieandel i det pågældende selskab bliver mere og mere værd i kraft af de årlige henlæggelser til reservefonds osv. (der jo også er aktionærernes ejendom) og i kraft af selskabets udbygning gennem årene.

Det er denne gradvise stigning i aktiernes indre værdi, der ligger bag det forhold, at aktier anses for „inflationssikre“. Kursstigningen udgør ligesom en forudberegnet modvægt i forhold til inflationens stadige forringelse af kronens værdi.

Med hensyn til obligationerne stiller det sig på en lidt anden måde.

For eksempel kan man generelt sige, at obligationer ikke har megen individualitet. Som kapitalmarkedet er organiseret, findes der praktisk taget ingen risiko – i den forstand, at der for ingen børsnoteret dansk obligation kan være tvivl om opfyldelsen af de økonomiske betingelser, der står trykt på den. Udstederne: staten, kommunerne og andre offentlige institutioner samt navnlig realkreditinstitutionerne, er solide nok.

Derfor kan obligationskurserne alligevel svinge på børsen. Men udsvingene er som følge af det før nævnte oftest nogenlunde ensartede, og de er derfor hovedsagelig udtryk for generelle påvirkninger.

Nationalbankens diskonto angiver landets officielle renteniveau, og hvis denne f. eks. sænkes, falder også obligationsrenten. Dette er ensbetydende med en kursstigning, som øjeblikkelig noteres på Børsen.

„Rationering“ af obligationsudbudet blev gennemført i juni. Dette førte straks til en stigning i kurserne. Gennem ugerne forud herfor var obligationskurserne stadig faldet, fordi udbudet af nye obligationer var meget stort i forhold til obligationskøbernes efterspørgsel.

Valutasituationen spiller en rolle for obligationskurserne. Meddelelse om en måneds dårlige valutaresultat får straks kurserne til at falde.

Pristallets stigning afføder gerne et fald i obligationskurserne. Årsagen er ligetil: Obligationerne er benævnt i en fast pengeværdi. Når pengene – på grund af inflationen – bliver mindre værd, bliver obligationerne det også. Derfor falder kursen.

Det er klart, at mange andre ting end de her nævnte virker ind på børskurserne. Når man ved, at forsikringsselskaberne hører til de største obligationskøbere, så forstår man f. eks., at skattereglers forbedring med hensyn til forsikringsfradrag kan føre til stigning i obligationskurserne – simpelt hen fordi flere nytegnede forsikringer betyder større obligationskøb. Det er således mange forskellige faktorer, der griber ind i kursdannelsen på Børsen. Derfor er det altid usikkert, hvem der tjener millioner ved de daglige kursopråb. Men at millioner står på spil – det ved man i hvert fald.

De har det altid rent - når De bruger Super SKRUB

Et hygiejnisk-
effektivt rengø-
ringsmiddel,
der super-reenser
uden ridser.
Dåse à 450 gram

1.78

BRUGSEN

De kan slet ikke
undvære SUPER
SKRUB i køkken
og badeværelse.
- Spar på Deres
egen energi brug
SUPER SKRUB.

**NY
SUPER
NURÉN**

kun et par dråber
- og De klarer opvasken
som en leg!

Den nye koncentrerede Super Nuren er økonomisk i brug. Ny Super Nuren er mild og nænsom mod hænderne - og gør Deres opvask helt ren og strålende blank.

2.65

450 g i plasticflaske

BRUGSEN